

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године, код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Тихомир Ж. Поповић, писар друге класе начелства окр. крајинског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9 фебруара 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I. одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у редован сазив за 1904. год., које гласи:

да се Живојину Манојловићу, писару друге класе среза лепеничког, округа крагујевачког, време проведено у учитељству у једанаест година, шест месеци и пет дана, (11 година, 6 месеци и 5 дана), — од 5. октобра 1891 до 11. априла 1895. године, и од 1. новембра 1895. до 30. октобра 1903 године, урачуна у године указне службе с тим, да за ово време уплати улог у чиновнички фонд;

да се Чедомиру Р. Урошевићу, писару друге класе среза параћинског, године проведене у учитељству, и то: десет година, шест месеци и двадесет три дана, (време од 22. децембра 1892. године, до 15. јула 1903. године), урачунају у године указне службе, но тако да ово утиче на његову дужност да да потребан улог у чиновнички фонд.

да се села: Дрлупе и Дучина, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од своје садање општине сибињичке, у срезу космајском, округа београдског, на образују засебне општине, и то: село Дрлупе, да образују општину дрлупску, а село Дучина, дучинску општину, у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9 фебруара 1905 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Милану Кондићу, писару друге класе Управе вароши Београда, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15 фебруара 1905 г. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима,
Управи града Београда и Суду
општине града Београда

Многе општинске власти уобичајиле су, да од продаваца робе на трговима наплаћују у корист својих каса и такве таксе, на које немају права по закону.

Да би се знало на које приходе општине имају права по закону, као и да би надзорне власти могле доносити једнообразне одлуке при расправи спорних питања ове врсте, нашао сам за потребно да објасним, да општине, сем прихода од приреза, који су буџетом предвиђени и надлежно одобрени, прихода од готовине дате под интерес, кирије од зграда, плацева и зиратног земљишта, имају права и на ове наплате:

1. **Касанске аренде**, по уредби о касаницама од 8. априла 1839. године ВБр. 997. (Зборник I. стр. 219), и законодавном решењу од 22. фебруара 1869. године (Зборник XXII стр. 14.).

2. **Таксе на влакне стокe на саламама**, по закону од 19. априла 1890. године (Зборник XLVI стр. 476.), и уредби од 30. јануара 1861. године (Зборник XIV стр. 9.).

3. **Мерине**, по закону о мерини од 31. јануара 1896. године.

4. **Акције на пиће**, (вино, ракију и пиво), по уредби о наплаћивању механичког од 6. јуна 1840. године (Зборник II. стр. 7.), и измена и допуна од 23. јула 1898. године, као и тумачења ове уредбе од 17. фебруара 1847. године (Зборник IV.

стр. 8.). Овај акције могу наплаћивати одсеком по споразуму са механицијима и кафецијима, или за сваки литар пића понаособ, и то на вино и пиво по једну пару, на ракију до десет гради по три наре, а преко десет гради по пет пара.

Општине, које имају своју трошарину, немају права на наплаћивање акциса.

5. **Горосече**, по чл. 66. закона о шумама, по такси, коју одбор одређује, као и остале споредне шумске приходе од сеоских и општинских шума, саобразно закону о шумама. Лица, која плаћају мање од 15 динара непосредне порезе на годину, ослобођена су од горосече.

6. **Таксе панађурске**, по члану 10. закона о панађурима и недељним пазарним данима. Право на наплату ових такса имају оне општине, у којима је одобрено држање панађура.

7. **Аренде на сеоске дућане**, по члану 5. закона о сеоским дућанима од 25. октобра 1870. године, и измени и допуни од 20. фебруара 1891. године.

8. Таксе:

а) по § 23. закона о поступку судском у грађанским парницама, и то 3^о на вредност спора, за писмену пресуду 1 динар, за мали печат 0.05 динара, за сваки потрошени табак хартије и штампани позив по 0.10 динара;

б) по тачкама 96., 97. и 97. а — VII. дела закона о таксама, и то за потврђење тапије 3 динара, за издато уверење 2 динара (изузимајући уверење о немаштини), за потврду уговора, облигација, признаница и у опште исправа у вредности до 200 динара закључно по 2 динара;

в) такса за сточне пасоше по члану 9. закона о уверењима при продаји стокe (Зборник XXX., стр. 460.), и то по 0.10 динара за свако уверење.

Продужење рока на сточним пасошима односно здравља стокe врши се бесплатно, по распису од 14. децембра 1895. године СБр. 11487;

г) такса за псе, коју општина одређује по *правилима за створодере* од 1. маја 1882. године СБр. 1878;

д) такса за гробнице у смислу тачке 7 члана 22. закона о уређењу санитарне струке и чувању народног здравља и § 17. правила за санитарни надзор над гробљем од 23. јуна 1881. године СБр. 2528., и

ђ) за оверење преписаних бирачких спискова 0·20 динара по члану 21. закона о општинама.

9. **Новчане казне**, по казеном и другим специјалним законима, у случајевима, у којима се оне изричу у корист општинске касе;

10. **Накнаде за подигнуту кадру** испред приватних имања, у смислу тачке 7. члана 86. закона о општинама и тачке 3. § 465. закона о постојаности судског у грађанским парницама.

Ово право нема Београдска Општина према члану 13. грађевинског закона за варош Београд, а тако исто и оне општине, које имају трошарину.

11. **Тамиса**, на продају туцане кафе. Право на наплату тамиса има само Београдска Општина по законодавном решењу од 26. јануара 1861. године ВБр. 199 (Зборник XIV стр. 5.).

12. **Оборине**, која се по члану 11. закона о чувању пољских имања плаћа по 0·50 динара за свако грло крупне стоке

(во, крава, јуне, јуница, биво, магарац, мазага) по 0·20 за ситну стоку, и по 0·10 дин. за пернату живину. Ова се такса наплаћује у корист пољских чувара. Погрешно раде оне општине, које дају оборе под аренду.

13. **Обаларине** (казукарине) за употребу општинских земљишта на пристаништима. Ову таксу прописује општински одбор у смислу последњег става члана 8. закона о водама и њиховој употреби, тачки 3. члана 128. и тачки 3. члана 86. закона о општинама.

Исто овако, а у смислу уредбе од 25. јуна 1860. године ВБр. 1658 (Зборник XIII стр. 90.) и члана VIII. под 8. конвенције о пловидби, закључене између Србије и Аустро-Угарске, општински одбори могу — где томе има места — прописати тарифу о наплати таксе за казуке и друга пристанишна постројења, која је општина подигла на свом земљишту.

14. На основу тачке 2. члана 94., тачке 7. члана 95. закона о општинама, расписа од 7. јула 1860. године Бр. 5148., и одлуке Државног Савета од 24. октобра 1892. дине Бр. 3438., и варошке општине имају право прописати таксе за јавне забаве, свирке по локалима, певање певача и певачица, разне вештачке представе и т. д.

15. **Приход од риболова** у рекама, које пролазе кроз атар дотичне општине, изумимајући Дунав, Саву и Дрину, у смислу члана 2. и 5. закона о риболову.

Изузев специјалним законима одобрене трошарине, никакве друге наплате и таксе — сем горе наведених — општине не могу прописивати, ни наплаћивати, нити смеју каквим другим наметима оптерећивати грађане. Сваку општинску одлуку, која би била у противности са изложеним законским прописима, надлежне надзорне власти задржаће од извршења, по праву, које им даје закон о општинама.

Препоручујем свима окружним начелствима, Управи вароши Београда и Суду општине вароши Београда, да се овога расписа у будуће најстроже придржавају. У исто време наређујем им, да овај распис објаве грађанима, који се, у случају учињене им неправде, могу користити правом жалбе по члану 152. закона о општинама.

П№ 3490

7. фебруара 1905. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р

СТРУЧНИ ДЕО

Полна намира са породиљом или женом у бабинама (са судско-медицинског гледишта).

О судско-медицинском значају обљубе, извршене на породиљи или на жени за првих недеља после порођаја — дакле у оном добу, што се у нас зове бабине¹⁾ — има врло ретко где трага у стручној литератури. Бар по ономе, колико сам ја ту литературу могао пратити, излази, да су о том питању писала само два-три писца. Па и код њих то питање није свестрано расправљено, него тек у кратко неговештено.

По моме мишљењу то је веома осетна празнина у Судској Медицини, и њу ваља по могућности попунити. Као што ћу касније показати, извршена обљуба у бабинама није баш тако ретка појава ни у браку, ни ван брака, да је Медицина може са свим игнорисати, а по својој суштини и по својим последицама таке је природе, да у неким извесним приликама може бити предмет судског ислеђења и расправљања. С тога ћу покушати, да то питање расветлим са неколико гледишта Судске Медицине, имајући у виду нарочито спрему и потребе правника. Није искључена могућност, да ће у току ових излагања и лекари као судско-медицински вештачи наћи по гдекоји поглед на то питање, који је за њих нов, а за примену у пракси подесан.

* * *

Познато је, да жена може сразмерно врло брзо после порођаја наново родити, а то ће рећи: — да може у кратком року после порођаја опет затруднети. Тај факат доказан је читавим низом тачних, стручних посматрања, а утврђен је и обичним искуством. Њега, дакле, није потребно судско-медицински доказивати. Ако у опште буде сумње о томе предмету,

¹⁾ Реч бабине (или бабиње) значи у нашем народу време, док породиља лежи, али значи и цео период, док се са свим не „очисти.“ У научном значењу има та реч још шири појам: — обухвата цело оно време, док се полни органи не врате на свју стару меру.

онда може бити спорно само ово питање: „који је најкраћи рок, у коме жена после порођаја може понова затруднети?“ А то питање може решити Судска Медицина.

Случајеви, кад се питање о најкраћем року зачећа после порођаја може истаћи (било као главно, или пресудно за цео спор, било као споредно, да објасни коју појединост) нису, истина, баш врло чести, али се ипак јављају, а јављаће се све више, чим то питање буде свестрано расветљено и у својим практичним применама разрађено. А што је исто тако важно: — то је питање таке природе, да се већ и сада може појавити у свима областима иследне и судске праксе. Оно се може истаћи у споровима грађанске и кривичне природе, а могу га покренути и општинске и полицијске и духовне власти. Тиче се на пр. које сполне кривице — рецимо: прељубе, силовања, родооскрвњења и блуда у опште; тиче се брачности (законитости) детета или доказа о патернитету итд. У свим тим приликама може оно играти веома важну улогу.

Да покажем одмах по примени у пракси, какав значај може имати то питање при процени судских спорова, изнећу — примера ради — један конкретан случај. Он ће нам лакше објаснити судско-медицинску примену тога питања, него разлагање речима.

Покренута је парница због брачности (законитости) детета у оваким приликама. Удата жена роди прве године свог брачног живота сина, о коме нема сумње да је у браку зачет. Кратко време иза тога догађаја — рецимо одмах после 5 дана — умре тој жени законити муж, или се од ње по нужди (и пр. због војне обавезе, печалбе, дугог путовања по свету, издржавања казне затвора или робије, одлучења од брачне постеле по судској пресуди итд.) толико растави, да им је бар за годину дана физичко, управо телесно зближење апсолутно искључено: — да, дакле, према тексту законске одредбе, мужу „није било могуће телесно смешење са супругом својом имати“ (§ 114 гр. зак.). Жена међу тим и по други пут роди, и то здраво и донешено дете у законитом року од 300 дана после одвајања са мужем (§. 113 гр. закона). Женини парци споре

овом другом детету легитимитет, да тиме докажу, како н.пр. оно нема права на наслеђе, како има основа за бракоразвод итд., и суд има тај спор да расправи.

Не могу поуздано рећи, како би се с правног гледишта имао решити овакав судски случај, али Судска Медицина, при судском расправљању такога спора не би могла — не би смела — изгубити из вида једну околност особите врсте у томе питању, која је за зачеће од пресудног значаја: — необично, управо ненормално стање жениних полних органа за оно време, док је она после првог порођаја имала могућности, да са својим законитим мужем обљубу врши. Разлози, зашто Судска Медицина не би смела то превидети, леже у самој ствари, а ево како. Пре рођења првог детета та жена, без сумње, није могла зачети ово друго дете, јер трудна а иначе нормална жена не може понова затруднети, а нарочито у последњем стадијуму трудноће, као што би то у овом случају било. Ако пак претпоставимо, да је она и после првог порођаја имала прилике, да са својим брачним мужем обљубу врши и том приликом зачне, онда морамо признати могућност, да је она од свога мужа оплођена у току оних 5 дана, за којих је он још после првога порођаја украј ње био. А може ли то Медицина признати и стварним доказима утврдити? Другим речима: — може ли Медицина несумњивим начином суд уверити, да жена може и неколико дана после порођаја понова затруднети, или се том доказу противе сва досадашња посматрања и стручна истраживања теоријске и практичне Медицине у томе правцу?

Да одговорим на то питање начином, који ће и правнику бити разумљив, и који ће му бар важније моменте поближе објаснити, морам претходно осветлити неке прилике, које стоје у тесној вези с тим питањем. Морам му — макар и у кратким потезима — изнети главније промене, које се јављају у телу женином за време трудноће и порођаја и прво време иза тога.

Женина утроба, а донекле и цело тело женино, претрпе за време трудноће и порођаја замашне промене. Те промене тичу се нарочито јајника и материце као органа, који у тој важној физиолошкој обави женскога тела имају највише удела. Чим жена зачне, престане (угаји се, цесица) периодично крволиптање из њених сполних органа — месечно прање женино (Menstruatio),² — а по свој прилици и периодично лучење женских јајаца из јајника (Ovulatio), а тиме и могућност, да за трајања те трудноће поново зачне.³ Материца расте с плодом упоредо, и то и обимом и тежином; слузокожа, којом је постављена њена унутрашња површина, наједра, задебља и добије неке израсли; а и други делови полних органа осете ту промену, или баш имају и јачег удела у њој. Нарочито се то опажа при крају трудноће, и то не само по облику и изгледу тих појединих делова, него и по измењеном функционисању њиховом.

Још знатније промене наступају у полним органима жениним за време порођаја и непосредно после тога акта. То је управо бура у женином телу — бура, која видљивих и озбиљних трагова оставља, па га по гдекада и саломити. При самом раздвајању плода од утробе раскине се силом (снагом породилских мука) веза, која их је везивала, а то су — у главном — постељица и крвни сасуди („жилице“) материце. При пролазу детета кроз разне теснаце повреди се по гдекада и грлце материчино или усмина, а ако се не пази,

² Од тог правила има и изузетака. Неки стручњаци те изузетке на рачунају у физиолошке, него у патолошке, болесне појаве,

³ Има и у томе неких изузетака под именом Superfoetatio и Superfoecundatio, али су тако ретки, да се, махом, и не узимају у рачун.

често баш и други делови н. пр. уснице, међица итд. С тога цела унутрашњост материце, а донекле и они други делови полних органа жениних представљају одмах иза порођаја ране или повреде, које, као и све друге пресне ране, с почетка кад јаче кад слабије крваве (породилско крволиштење), а касније и гноје (лохије, породилско прање, породилско чишћење).

Према томе, промене и повреде појединих делова женских полних органа — а нарочито материце — за време трудноће и порођаја нису тако незнатне. Не узимајући у рачун женине муке за време самога порођаја (породилске муке), већ те повреде су довољне да донекле ослабе и исцрпу снагу и способност женину, и да од физиолошког процеса у телу њеном учине неку врсту болести. С тога је већ Соранус (So-ranus) с правом рекао (а за њим то говоре и други стручњаци), да су трудноћа и порођај једна врста „физиолошке слабости или болести“, за коју је потребно сразмерно дуго опорављење или реконвалесценција. Док траје та физиолошка болест, породилци је потребан мир и одмор, да се постепено опорави. Она за то време није управо ни за обљубу способна, а све да по негољи и јесте, или да мора бити, од обљубе у таком стању не може зачети. Зачећу сметају оне промене полних органа.

Срећом то стање и та неспособност женина за зачеће не трају дуго. Сама природа изазива и помаже неке процесе, који ће те поремећене односе и опет изравнати: — који ће учинити, да оних промена и необичних појава што брже нестане. Ако је породиља здрава, и ако је њен порођај био правилан, материца се одмах — и кад се бремена опрости — почне поново стезати (жене те друге муке после зову „прегризли“), како би што пре дошла на стару меру; повреде на слузокожи њеној почну зацељивати; задебљаности и израштаја постепено нестаје, а и друге промене се полако и постепено изгубе. Не потраје дуго, а материца, па уз њу и други делови полних органа жениних, повратили се сасвим на норму, и почињу правилно функционисати. Кад то наступи, жена је, махом, и опет за оплођење способна и може поново затруднети. Цео тај процес од порођаја до повратка нормалног стања зове се инволуциони процес.

Колико је женину ³телу потребно, да (трудноћом и порођајем) поремећено стање полних органа — а нарочито материце — и опет у ред доведе, и на норму врати, не може се тачно и одсеком одредити. И научници нису у томе сагласни — већ и с тога, што једни узимају као мерило за оцену тога рока само поједине појаве, а други укупно стање и функционисање полних органа жениних. Тако н.пр. неки рачунају да је тај инволуциони процес завршен већ 8. или 9. дана кад обично и крволиштење престане (Deventer); други за 5—8 (Velpeau) или просечно за 6 недеља (Fürbringer); а неки мисле да се то протегне чак и до 4 месеца (Scanzoni).

Ако ћемо узети за мерило свакодневне појаве, онда можемо рећи, да се код већине жена после порођаја полни органи доста касно врате на своју норму и постану за оплођење способни. Старо је искуство, да жене обично задуго после порођаја не добијају своје месечно прање — нарочито ако саме доје — па да, махом, за то време и не затрудне. Као да је у природи самог женског тела основано, да се после оне буре, после оне револуције мало смири и одмори, како би се за то време мира и покоја у њему вратиле оне снаге, које су му потребне, да их утроши, кад жена поново буде затруднела и рађала. Као да је сама природа хтела, да за неко време заштити мајку, како би се тим боље могла осветити неговању свога чеда. У то се мајке гдекада и сувише

уздају, те зато намерно и преко потребнога рока своју ново-рођенчад доје.

Али је то уздање понекада варљиво, и правило, да жена неће одмах иза порођаја затруднети, има много изузетака. Другим речима — обична је, свакидашња је појава код врло многих жена, да не зачну одмах после порођаја, него да се подуже, н.пр. по 6—9 месеци, одмарају; и тога има, да се код неких порођај јавља тек сваке 2, 3, 4 па и 5 година: — али поред свега тога има често и таквих случајева, где порођаји толико учестају, да жена никако и не дође до мира и до одмора. Није редак случај, да н.пр. жена редовно сваке године роди, а вађе се по гдекад и толико „срећних“, да у једној и истој години саставе по два порођаја. Роди н.пр. у јануару или фебруару једно, а у децембру исте године друго дете. Ако се у таким приликама роде увек рочна или зрела деца, а не недоношчад, онда, наравно, излази по рачуну, да се таква жена у најбољу руку само три месеца „одмара“, да „паузира“, т.ј. да одмах три месеца иза порођаја и опет затрудни. По себи се разуме, да тај живахан темпо рађања може бити још и живљи, т.ј. да зачећа могу још више учестати, ако је мајка пометкиња, а то ће рећи: жена, која, истина, по свом телесном саставу може зачети, али није у стању, да зачет плод до обичног рока изнесе и на време роди (хабитуелно пометање, *impotentia gestandi*). У таким приликама може жена за једну годину да по 3 и 4 пута затрудни. Тако сам ја познавао госпођу, која је за непуне 3 године 8 пута затруднела и 8 пута нерочан плод на свет донела, т.ј. пометла.

Према томе сасвим је јасно, да се о неким сталним, тачно ограниченим и непомицим роковима за поновно зачеће жене после порођаја и не може говорити. То варира у прилично широким границама — од прилике исто онако, као што варирају све физиолошке функције нашега тела, а нарочито оне, које се тичу женских полних органа — н.пр. појава првог месечног прања код девојчица, трајања трудноће, губитак месечног прања код старијих жена итд. Нас у томе интересује само крајња граница на ниже, а то ће рећи: *има ли још краћих рокова, у којима жена може после порођаја поново затруднети, и које је рок најкраћи?*

Испитивања и посматрања у томе правцу нису још завршена, али се већ сад, по дојакосним резултатима, може извести, да има приличан број случајева, који показују, да жена може већ и после осме недеље иза порођаја (пометања и побацивања) поново затруднети. *Ако би, дакле, пред судом било у питању, може ли жена у тако кратком року после порођаја и опет затруднети, судско-медицински експерта имао би по томе основана разлога, да то питање позитивно реши, или бар да могућност такога зачећа не искључи.*

Судско-медицински вештак могао би, шта више, ићи још и даље. Ни оних 8 недеља нису најкраћи рок, у коме жена после порођаја може поново затруднети. И ако ретко, али су поједини стручњаци ипак несумњиво констатовали, да може бити и краћих рокова. Тако н.пр. Д-р Еберт (D-r Ebert) саопштава, да је посматрао један случај, где је нека жена 9. фебруара 1884. год. родила кћер, а 31. децембра исте године сина. Како су пак по лекарском исказу оба детета била зрела и развијена, дакле рочна или на време рођена, онда се по обичном рачуну мора претпоставити, да се ово друго родило 280 дана после зачећа. Према томе зачето је 25. марта 1884. год. или свега 44 дана (мало више од 6 недеља) после порођаја првог детета.

У осталом ни тај рок неће бити баш усамљен. И ако се код нас такви случајеви не посматрају, а још мање бележе, ја сумњам, да их се не би нашло. У туђем свету биће их,

јамачно, још више, нарочито у оним круговима, где жене мало лакше живе и саме децу своју не доје. Код таквих жена јавља се после порођаја и месечно прање раније. Тако н.пр. има случајева, где га жена добије одмах треће или четврте недеље после порођаја, а у изузетним приликама и раније. Месечно прање, истина, није несумњив знак да жена може зачети, али чим се оно редовно појави, већ није могућност искључена, да жена и затрудни.

Најпосле да констатујем, да ни то није крајња граница. Сасвим чудноват и — колико је мени познато — јединствен је онај случај раног зачећа иза порођаја, што га је год. 1893. саопштио Лајпцишком Лекарском Друштву Крениг (Krbnig). Једна жена роди 242 дана после првог порођаја поново дете, које је, судећи по неким знацима (имало је н.пр. 52 см. дужине), било зрело и рочно. По податцима, које је Крениг добио, извршена је на тој жени обљуба 4 дана после њеног првог порођаја. Иза те обљубе 3 месеца није никако имала полних одношаја с мушкарцима. По томе онда излази без сваке сумње, да је последње дете зачала у оној обљуби, која је на њој извршена 4 дана после њеног првог порођаја — а то ће рећи: баш у оном периоду бабина, кад су промене и повреде полних органа жениних — а нарочито материце — још тако свеже и замашне, да се под обичним приликама на зачеће не би могло ни помишљати.

Како да се такви и слични случајеви научно објасне, тешко је за сада одговорити. Њих је врло мало, а да би се свестрано могли проучити, Крениг је овај свој чудновати случај покушао да објасни, и дошао је најпосле до ових резултата:

1. Одвајање женских јајаца из јајника ни за време трудноће не престаје.⁴

2., Под извесним, врло ретким, управо изузетним, а веома повољним приликама може се слузокожа материце већ неколико дана после порођаја ако не баш у целини, а оно бар местимице толико поправити и на стару меру вратити, да може поново зачети: — да може оплођено јајце прихватити и до одређеног рока за порођај спремити; и

3., Она крв за првих дана, а касније и онај слузави гној породичког одлива („породичког прања или чистићења“) не утамањују мушке семене кончиће (сперматозоиде), и не сметају оплођењу.

У колико су ти Кренигови закључци научно основани показале даљи опити и тачнија посматрања у томе правцу. За Судску Медицину је већ и то велика добит, што је овим, ма и усамљеним посматрањем констатован факат, да жена може већ неколико дана после порођаја поново затруднети, а то до Кренигова случаја није било познато. После такога доказа лекар већ ни пред судом не би могао с разлогом одлучно негирати могућност такога појава уопште. С тога би сада већ судско-медицинско мишљење у оном случају, што сам га с почетка као пример навео, и у споровима сличне природе могло гласити већ одређеније — од прилике овако: „Нема много вероватности, да жена може већ неколико дана после порођаја поново зачети, али ипак могућност није искључена.“ И тако мишљење, истина, није сасвим одређено (на је с тога судовима веома неугодно), али ипак зато може послужити као основ за правилније решење спорних питања такве врсте у пракси.

(свршиће се)

Д-р М. Јовановић — Батут.

⁴ У томе мишљењу није усамљен. Али већина стручњака мисли, да лучење женских јајаца (а по правилу с њиме и месечно прање) одмах пресече, чим жена затрудни.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ИСТОРИЈСКИ РАЗВИТАК ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ У СРБИЈИ

(1793 — 1869)

I

О полицији у опште

Реч *полиција* долази од грчке речи *Πολιτεια*, која је код старих Грка означавала државне послове и државну управу у опште.

О полицији у данашњем смислу у времену старих народа не може бити ни говора, нити се о њој као о некој засебној установи може опширније говорити све до познате *Монтескијеве* поделе државне власти на *законодавну, судску и извршну*.

Сасвим је друга ствар, пак, кад је реч о властима, које су још у најстаријим временима вршиле делимично дужност данашње полиције. Идентификујући ове власти са данашњом полицијом, може се са позитивношћу закључити да је у свима временима и свуда где је било људи, сједињених једнакошћу расе, или фамилијарним везама, или најзад општим интересима било и неког утврђеног реда и закона, а као природна последица ових закона морала су постојати и репресивна средства па, следствено томе, и власти које су их извршивале — *полиција у најширем смислу те речи*.

Према овоме, и познато тврђење француза *Лабулеја*: да је полиција постала у исто време кад и држава, и да се ова последња без ње не може ни замислити, може се сматрати као потпуно тачно само онда, кад је реч о овој полицији у ширем смислу.

Развитак полиције

Ма како сматрали суштину и циљ полиције, неоспорна је ствар да је она једна од најважнијих грана државне администрације. Делатност њена многобројна је, и сачињава добру половину делатности једне правне државе.

Разне прилике и догађаји утицали су од вајкада и утичу на природу и карактер полиције, као год што су полиција и њено уређење, с друге стране опет, били најбољи знак, боље рећи огледало, не само правног, већ и културног развоја појединих народа и епоха. Постепени развој полиције од најстаријих времена на до наших дана, најбољи је доказ о овоме.

У културним државама старог века, а нарочито код Грка и Римљана, полиција је била једна од најпопуларнијих установа. Полицијску власт у Риму, као што је познато из историје, вршили су едили, а у неколико и сами консули. Цицерон с поносом говори о свом едиктету у Риму: *Nunc sum designatus edilis, mihi totam urbem tuendam esse commissam*.

Поред бриге о јавном моралу, римски едили старали су се још и о јавном реду, сигурности, религији, саобраћају, чистоти, животним намирницама, коцки, мерама и грађевинама. Поједине гране полиције, а нарочито полиција морала, биле су врло добро уређене и код Грка и код Римљана.

Али, и поред свега овога, у целој класичној литератури нема ни једног дела о полицији и њеном делокругу, нити има трагова о томе да је постојало нарочитих израза за означавање полиције као засебне државне установе. Појам полиције у данашњем смислу, био је дакле њима потпуно непознат.

У почетку средњег века полицијска је власт била у оноликој истој мери ништавна, у колико су и државе биле немоћне. Свеколика државна власт у ово време ограничавала се, на првом месту, на заштиту од спољног непријатеља, па тек онда на одржавање правног поретка у земљи. Тек на трећем месту јавља се њен рад на пољуштићења личне и имовне безбедности.

Разуме се већ, да је овај рад, и поред свих тиранских и варварских казни, којима је ово доба обиловало, имао врло мало успеха. Поред општих прилика овог времена, разлог овом неуспеху лежао је још и у оскудици уређених полицијских власти и органа, који би законе свуда и на сваком месту подједнако примењивали.

Брига о културном и привредном напретку народа била је непозната средњовековним државама. У колико се пак указивала потреба, да се заштите и ове гране државне делатности, заштиту ову вршила су поједина корпоративна удружења: у почетку цркве и корпорације, а доцније градови. А у колико је живот по градовима све више и више напредовао, у толико је и ова заштита добијала све општији карактер, док најзад није дошло дотле, да градске општине, поред старања о културном и привредном развоју својих суграђана, узму на себе и старање о њиховој личној и имовној безбедности, коју им немоћна средњовековна држава није била у стању огарантовати у довољној мери.

Почетак данашње полиције ваља, дакле, тражити у слободним средњовековним градовима западне и јужне Европе, чији се поставак датира из XII-ог века.

Поред заштите личности и имаовине својих суграђана, која је била најглавнији задатак полиције у ово време, делокруг њеног рада распростирало се још и на *ред, саобраћај, животне намирнице, здравље, чистоту, мере у саобраћају и грађевине*.

Главна одлика ове градске полиције у томе је, што је била *локалне природе*.*

* * *

Поменуто уређење средњовековних слободних градова пренасало се постепено и на читаве територије, на челу којих су стајали државни поглавари.

По угледу на слободне градове, отпочеше и поједини владари обраћати нарочиту пажњу на унутрашње уређење својих држава, а поглавито на јавну сигурност, која је, у ово време, по путовима и друмовима ван градова била бедна. На овај начин централна државна организација, која је у почетку била чисто локалне природе, добила је крајем средњег века општи карактер и постала унутрашња државна организација у правоме смислу те речи.

Поред жеље владалаца, да ојачају своју власт сужавањем привилегија градских општина, узрок овом концентрисању власти треба тражити и у самим приликама овог времена.

Многобројни верски и грађански ратови приморавали су државне поглаваре да издржавају велике војске, а зато су опет била потребна и велика материјална средства. Ова потреба управо и била је једна од најглавнијих узрока, који су нагнали владоце да се отпочну старати о напретку и благостању народа, јер су само овим путем могли доћи до што већих прихода. Како је пак неоспорна ствар, да се напредак и благостање нису могли ни замислити без **мира, реда и јавне сигурности**, то је било сасвим природно што су владоци морали обратити нарочиту пажњу на власти, које су се о овоме имале старати, дакле — *на полицију*.

Дошавши на овај начин до убеђења: да је за јавну сигурност у земљи позвана једино држава, владоци се нису ни мало устручавали да ово своје убеђење и остваре путем закона и појединих уредаба. Први кораци, који су у овом правцу, т. ј. ради концентрисања полицијске власти учињени, састојали су се у ограничењу права слободног избора полицијских

* Coup d'oeil sur la police depuis son origine jusqu'à nos jours par Eugène Anglade (Paris, 1847).

www.орвана од стране општина, односно у контролисању и потврди изабраних личности.

Успевши, помоћу овог права, да сву градску полицију подвргну својој контроли, владоцима даље није било тешко да је постепено сасвим истргну из руку општина. Негдашња локална администрација на овај начин, крајем XVI-ог века, у велико је замењена са државном администрацијом. Поред старања о реду и безбедности, држава у ово време прописује и издаје разна правила и уредбе општег карактера о грађевинама, болницама, разним хуманим установама и т. д.

Обим и круг делатности ове државне администрације још је више проширен *реформацијом*, која је у многоме изменила однос цркве према држави. Старање о образовању народном, које је до реформације припадало цркви, прешло је после ове на државу која се, према овоме, имала у будуће старати и о умном развоју својих грађана. У колико се, на овај начин, унутрашња државна организација све више и више развијала и концентрисала у рукама државних поглавара, у толико је и полиција добивала све интензивнији и одређенији какактер.

Позната тридесетогодишња војна омега је у неколико овај развој полиције, као и свеколике унутрашње државне организације, али је у толико већа пажња поклоњена полицији после Вестфалског мира.

Огроман број просјака, беспосличара и скитница, помешан са отпуштеним војницима који после свршеног рата лутаху из земље у земљу, побудио је државе на издавање нарочитих закона, који су имали за циљ да спрече нагомилавање ових личности. *Почетак полиције, која има дужност да води рачуна о странцима, датира се, дакле, из овог доба.**

Увођењем *поште*, као врло важне државне установе, и *наглим развојем штампе*, проширен је још више круг делатности унутрашње државне организације, а с њом и круг полицијске делатности.

Круг ове делатности није престајао да се шири ни у XVIII-ом веку.

Нагомилавање и умножавање становништва изазвало је потребу да се здравствени односи што боље и сигурније утврде, а тиме и установу *прве санитарске полиције*. Најзад је дошла и француска револуција, која је изазвала потребу за стварање *закона о зборовима и удружењима*.

Врло велике измене, које је државно уређење претрпело у току XIX-ог столећа, нису остале без утицаја и на унутрашњу администрацију па, дакле, и на полицију.

Преображај социјалних и привредних односа, развијање фабрика и увећавање броја раденика, увођење железница и телеграфа, нагли развој слободног саобраћаја и трговине, — све ово изазвало је потребу надзора од стране државе, а она је тај надзор поверила полицији.

Није тешко увидети из овога што смо до сада казали о полицији, да је њен развој ишао упоредо са развојем државе, или још тачније са напретком самог друштва. У колико је појам о држави постајао одређенији, а друштвени живот развијенији, у толико је, као што смо видели, и задатак полиције бивао све већи и хуманији. Док су дужности полиције, у почетку средњег века, када је појам о држави и полицији био врло слаб, биле сведене поглавито на заштиту личности и имаовине, дотле се оне са развојем државе и друштва идентификују са циљем унутрашње државне администрације. Докази за ово налазе се у одељку који следује, и у коме ће бити говора.

О дужностима полиције

Основица правне државе новијег доба јесте *слобода грађана*.

Сваки грађанин, који пред собом има извесан одређен циљ, треба и може да се креће слободно по свима правцима државне делатности, под условом да не вређа право других, или да не наноси штету општем добру.

Али као год што појединац не сме вређати право других, нити наносити штету општем добру, тако исто било би противно принципу правне државе кад би он — појединац — тежећи своје циљу и савршенству, био у томе спречен вољом других лица.

Слободна делатност појединаца мора, дакле, бити ограничена у интересу општег благостања, али тако исто и њихова права морају бити заштићена од сваких противправних повреда. Ова заштита *права* противу *неправа*, први је услов једне правне државе и она се осигурава с једне стране грађанским и кривичним правосуђем, а с друге онет добро уређеном полицијом.

Али, поред заштите, данашње државе дугују својим грађанима и потпору у свима оним правцима, који их воде постигнућу допуштеног им животног циља. Без *заштите* и *пошторности*, које зависе од унутрашње државне организације, не може се ни замислити једна правно уређена држава.

Говорећи о развоју унутрашње државне администрације, ми смо видели како се постепено развијала правна држава, и како су дужности полиције биле идентичне са дужностима државне администрације. Али, не само да су им дужности биле идентичне, већ је и реч *полиција*, којом се у почетку средњег века означавала делатност градских општина, била потпуно идентификована са целокупним унутрашњим уређењем државе све до XVII-ог века.

Први корак ка тачнијем одређењу појма полиције и детаљисању њених дужности, учињен је у Француској за време Лудвика XIV-ог. Једним својим едиктом из 1667. одузео је он од градских општина, и поверио нарочитом краљевском чиновнику, надзор и старање о реду, јавној сигурности, животним намирницама и чистоти улица. Чиновник овај назван је *Lieutenant de police*, и то је био *први полицијски чиновник у правом смислу те речи*.

Пошто му је одредио право и надлежност, едикат набраја и дужности овог чиновника, и вели:

»Он ће се старати о сигурности града, чистоти улица и јавних места, и пазити да нико не носи оружје без допуштења; он ће издавати потребне наредбе у случају пожара и поплаве, за тим о животним намирницама и њиховим ценама.

Он ће, даље, водити надзор над месарницама, пијацама, панађурима, хотелима, крчмама, продавницама дувана, коцкарницама и свима сумњивим кућама.

Он ће обратити нарочиту пажњу на недопуштене скупове, побуне и нереди; он ће се бринути о фабрикама и фабричким раденицима, трговини, занатима, штампани, штампарима и продајцима књига.

Он ће имати право да сваког полицијског преступника, који је на делу ухваћен, сâм кажњава у свему, изузев телесне казне, за коју је надлежан само суд.*)

Као што се из изложеног види, едиктом Лудвика XIV-ог дужности полиције издвојене су од дужности државне администрације и ограничене, у главном, на *ред*, *сигурност* и *животног намирнице*. Овим је уједно и појам полиције постао много ужи, али у исто доба и одређенији. (наставиће се)

Д. Ђ. Алимпић

*) Rosin: Polizeiverordnungsrecht in Preussen, II. aufl.

*) Coup d'oeil sur la police, стр. 42—43.

WWW.UNILIB.RS О ИСЛЕДНИКУ

(СВРШЕТАК)

Ако се деси случај, да иследнику јаве, да је умрло лице које се тражи, онда то треба званично утврдити, јер се дешавало случајева, да су кривци на тај начин хтели да повуку из саобраћаја потернице, који су послате за њима по целога свету.

III. Како се треба понашати приликом притварања? Врло је важна ствар, које време треба полицијски чиновник да изабере, код које да приступи притварању извесног лица, које је учинило какво злочино дело. Вајнгарт препоручује као најбоље време од 4 до 6 сати изјутра, јер мисли, да се у то доба најсигурније може наћи код куће такво лице, ако је уопште у кући. Да би се пак избегла могућност да кривац баш овом приликом побегне, чиновник треба при уласку у кућу добро да расмотри све могуће изласке из ње, за тим да остави једну стражу на улици, а једну у дворишту. Ове морају пазити не само на приземна врата и прозоре, већ и на кров од куће, да не би злочинац туда побегао. Ако полицајац не нађе тражено лице у стану ни у кући, треба добро да претресе подрум и таван, а и сам кров, па чак и ако су прозори на њему заклопљени, јер је то могао учинити и сам злочинац кад је изашао на кров.

Згодно се може применити овде као поука иследницима случај из *Горонове* праксе:

Један злочинац, који је правио лажне новце, сакрио се у подруму приликом доласка полиције. Чиновници су дошли, нису га нашли и отишли; али један од њих врати се после пола сата, ушува се у подрум и прошапта у мрак: »Можеш изаћи; отишли су!« Један човек одговори угушеним гласом: »Долазим!« и промоли руку. Чиновник је ухвати и тако лиши слободе траженога злочинца.

Ако тражени злочинац није код куће, треба обратити пажњу на кућне улазе, да би га полицијски службеник могао приликом повратка притворити. Том приликом треба имати на уму могућност, да укућани или сопственик куће, знајући да њиховог укућанина тражи полиција, пазе на његов повратак и гледају да га од тога одвате. Вешт полицијски службеник може лако отклонити ту могућност, а свакако зна и начин, како треба да поступи са тим лицима, која би му правила такве препреке у вршењу службе.

Код нас су врло честа притварања у јавним локалима, нарочито приликом вршења полицијских потера на скитнице и друге људе склоне вршењу рђавих дела. Добра је страна та, што код нас још није много опасних злочинаца, који се при притварању хоће да одупру силом, али кад се има посла са лицем, за које се ма и најмање може посумњати да ће правити какве испаде приликом притварања, боље је да орган јавне сигурности не врши притварање у јавноме локалу, већ да га причека да изађе напоље, а за то време да осигура све изласке и тако осујети свако могуће бегство злочинца. Опасне

злочинце треба, што ми кажемо, препаста приликом притварања, тако да не могу доћи до могућности, да употребе оружје. Узмимо за пример да полицијски службеник примети злочинца, кога треба да притвори, баш у моменту кад овоме предаје писмоноша какво писмо. Полицајац не треба да врши своју дужност баш у тај час, већ треба да причека да он отвори писмо и задуби се у читање. Ако је код куће, треба зазвонити или закуцати, и онда опет не треба да се на његово питање ко је одазове полицијски службеник, већ треба пустити друго лице, које злочинац познаје, н. пр. ког укућанина. У том ће случају он сигурно отворити врата.

За доказ, да и приликом притварања извесног лица на улици треба злочинаца препаста, изнећемо два примера, из којих се може видети умешност полицијских органа при том послу, а разуме се и успех њихов.

Виши инспектор полицијски у Дрезди *Унгер* спази једног много траженог злочинца да излази ноћу из неког туђег стана. Тај се човек брзо окрете око себе, промотри околину и наже бежати. Унгер пође обазриво за њим све до великога парка; ту удари странпутицом, изађе неколико корачаја пред њега, пође даље и наједан пут се окрете и уграби за јаку злочинца, који ништа није могао ни слутити.

Канлер износи пример о двојци париских полицијских чиновника. Они су имали посла са једним увек наоружаним злочинцем. Требало је да га притворе, те седну у кола наредивши кочијашу да брзо тера, и кад су били у непосредној близини злочинца, искочи један из кола као лопта, сапдете се о злочинца и падне с њим заједно на земљу, дотле притрчи и други чиновник, и без могуће опасности лише злочинца слободе.

Често се дешава случај, нарочито код злочинаца, који су свесни тежине својих почињених недела, да приликом притварања прибегавају покушајима или да чак извршују самоубиства; узимају отрова, пуцају на себе, скачу са висине кроз прозор и т. д. За то полицијски чиновник треба приликом притварања да пази сваки сумњив покрет злочинца, н. пр. ако се маша у џеп или прилази орману и т. д. чак га не треба пустити да оде без надзора ни у другу собу. Буде ли тако обазрив полицијски чиновник, неће му се моћи десити случај, као што је био недавно у Дрезди. Баш се умивао један злочинац у часу када је требало да буде притворен. Он замоли чиновника да му само допусти да још испере уста. Овај му учини по вољи, те злочинац узме једну чашу, искапи је и поде мртав на земљу. Отровао се.

Ако већ притворено лице почне тврдити, да оно није та особа, која се тражи, да је сумња противу њега неоснована, и за то пружа какве доказе, треба их све по могућству одмах размотрити. Ако би се позивао и чја сведоке, које је могућно одмах додати, треба учинити за то потребне кораке, па ма то било и ноћу, а не да се то чини тек пошто проведе такво лице ноћ у затвору.

Чим се лиши слободе злочинац, иследник треба да га претресе и одузме му

све што би могло служити као средство за доказ кривице његове, као оружје, нож, па и дуван и бурмут треба да му одузме, пошто се може десити случај, да злочинац заспе бурмут у очи иследнику и тако омогући себи бегство.

За време спровода притвореног лица у затвор треба орган власти да иде увек за њим и да пази да штогод не одбаци од себе. Дешава се прилика, да злочинац у путу моли да му се допусти да иде у њушник, и у таквим случајевима препоручује се органима власти, да их ни ту не пуштају саме.

Није један случај, да притворени злочинац изјављује код иследника, да може у своме стану наћи неке ствари, које би могле служити као доказ. У већини таквих случајева све је измишљотина, јер је притвореник усамљен у ћелији већ спремио план за бегство и само тражи прилике за то.

У нашим приликама, кад још немамо префињених и професионалних злочинаца, и кад се вршењу злочиних дела одају људи на мањем ступњу и интелектуалног васпитања и образовања, иследник треба да узме за основицу своје послу ону која је најпростија, што је већ и старим искуством освештано као најбоље. Иследник никада не треба да занемарује неке ствари и да уображава, да нека проста ствар не може да игра никакву улогу. Дешава се, да најпрефињенији, а и најокорелији злочинци чине велике глупости на тај начин, што нешто превиде или забораве за собом, што у обичном животу никада не би урадили. Колико пута лако се похватају злочинци, који у ефекту при извршењу злочина заборављају на месту извршења по неке ствари, по којима им се улази у траг. За то иследник треба да пази и на најмање ситнице, да мисли и на могуће глупости злочинаца, ако хоће да не дође до погрешнога схватања.

Није много казато, кад се тврди, да судбина извесне истраге зависи често од тога, како се дело у први мах схвати, да ли правилно или погрешно. *Д-р Ханс Грос*¹⁾, којим смо се поглавито служили у излагању овога састава, нарочито упозорје иследнике на опасност од *предубеђења у истрази*. У важним и сензационим случајевима, а особито код људи живе маште, врло су опасне сопствене претпоставке. Узмимо случај, да полицијском чиновнику јаве да је извршен какав велики злочин. Појмљиво је по себи, да ће тај чиновник у путу ка месту извршења дела представљати у себи начин извршења, место његово, а такође и извршиоце. Сазна ли доцније на лицу места, како је било или како је требало да буде, он ће свакако кориговати своју прву представу, али му се она ипак може у току истраге понова јавити и бити од штетног утицаја за праву истину. Иследник треба да остави места свакој могућности, докле год се потпуно не увери о правој стварности. С тога се

¹⁾ *D-r Hans Gross: Die Erforschung des Sachverhalts strafbarer Handlungen. Ein Leitfaden für Beamte des Polizei- und Sicherheitsdienstes des Deutschen Reichs. — J. Shewitzer Verlag (Arthur Sellier), München, 1902.*

препоручује и то, да иследник при истрази нема баш цео план рада и то са предвиђеним свршетком, јер се он може придржавати њега тврдоглаво, и ако његову промену неопходно захтева сам успех у току истраге.

Важно је питање, *када* треба утврдити извесни план истраге. То треба оставити иследнику да чини према сваком случају и према прибраном материјалу, па и тада треба да има на уму, да му тај план могу све до самога краја истраге мењати конкретни случајеви.

Да бисмо боље предочили, на шта све треба иследник да мисли, узећемо за пример да се десио такав велики пожар, коме је непознат узрок и проузроковач. Ту могу бити ови случајеви:

а) да је А злонамерни проузроковач пожара;

б) да је Б крив;

в) да је В произвео пожар из непажње;

г) да га је Г произвео у цели да добије суму осигурања и т. д.

У том случају има иследник да мотри на А, Б, В и Г, да приликом увиђаја и у почетку истраге на њих мисли и да из свега што има пред собом извучи што му је потребно да би утврдио најприближније стање истини.

За тим треба иследник да се чува и од *претерицања* приликом свога рада. Код ватрених иследника чест је случај, да поједино кривично дело радије представе као веће и интересније, него ли као просто, обично или досадно. Као што је иследник у могућности да пође погрешним трагом, тако исто може да баци сумњу на мало криво, па и невино лице за дело које никако није ни учинило. То се да унеколико извинити, што то лежи у природи самога човека, али је опасно за право стање ствари и истину.

Грос препоручује иследницима, да се готово у свима кривичним делима обзиру на ону стару пословицу, да иза сваког злочина стоји каква жена. Или је злочин учињен због жене, или њеном помоћу, или подстицањем, или је она имала отуда користи и т. д. Па ипак, и ако ни једно правило није без изузетка, увек је за препоруку правац истраге у томе смислу.

У делима, чије извршиоце иследник изводи пред пороту, треба да буде потпуно исцрпна истрага, пошто су врло често, ако не и увек, поротници људи, који се ни мало не разумеју у правне ствари, нису стручни и извежбани, те их лако да обрлатити ма каква споредна околност.

Нигде се лакше не може направити грешка, него при иследничком раду, и за то је потребно да се што је могуће раније исправи. Велика је грешка, и тешка повреда дужности пада на савест иследнику, ако примети своју грешку, па је не поправи на време, било из сујете, било из ма каквих других обзира.

Ако иследници буду сталожени и хладни, одмерени и благородни, и ако им буде светиња *најсавеснија љубав према истини*, одговориће бесумње своме тешкоме позиву.

Д. В. Бајић.

ПОУКЕ И УПУТИ

Интабулисано непокретно имање женино по одобрењу мужевљевом не може бити узето у попис за наплату интабулисане суме без осуде судске.

Ж. К. за обезбеду 12.000 дин. дуга фабрикантима Р. из Б. Пеште, одобрио је интабулацију на непокретно имање његове жене Л., находеће се у Београду, наводећи да то одобрење чини као пуномоћник своје жене. Ову интабулацију суд је удејствовао решењем од 18. августа 1890. године № 12.010.

Ж. К. умре; поверилачка фирма тужи синове његове: Ж. К. и Д. К., и путем парнице они буду осуђени извршном пресудом Апелационог суда од 3. марта 1898. год. № 775., да плате дуг поверилачкој фирми.

Пуномоћник поверилачке фирме, подносећи пресуду полицијској власти на извршење, тражио је, да се узме у попис и изложи продаји интабулисано непокретно имање Л. удове Ж. К.

Кварт варошки, наслањајући се на пропис § 466. грађ. суд. поступка, узме у попис интабулисано непокретно имање удовино, ма да се она томе противила, изјављујући: да са њеним одобрењем није стављена интабулација на њено имање, и да не пристаје, да плати ничији дуг својим имањем, док судском пресудом не буде на то осуђена.

Поступак кварта одобрен је од Управе града Београда и Министра унутрашњих дела решењем од 1. маја 1902. год. № 9654.

Ну Државни Савет решењем од 28. јануара 1903. год. № 573. поништио је решење Министрова, из ових разлога:

По §§ 827. и 841. грађанског закона, у ред обезбеђујућих средстава, о којима је реч у глави I. части III. истог закона о јемству, долази и непокретна залога.

У овом конкретном случају у одобреној интабулацији на имање трећег лица, залога се појављује као другостепенена обвеза; на име, давши залогу, треће лице није се обвезало на измирење дуга као *садужник*, или као *јемац* и *платац*, те да се његово имање може продати без нарочите судске пресуде.

Обвеза плаћања дуга по простом јемству (било лично или стварно), мора бити претходно доказана судском пресудом, независно од осуде дужника. На овом разлогу полицијска власт погрешила је, што је противно § 465. грађ. суд. поступка, за извршење пресуде узела у попис заложено имање трећег лица, по пресуди којом је расправљен само однос између повериоца и дужника; него зато, што у оваквим случајевима влада начело *благодетељања дискусије*, требало је да упути повериоца на парницу противу јемца — односно залогодавца. Ово у толико пре, што сопственица имања оспорава и саму правну важност стављене интабулације изјавом: да своме покојном мужу није дала овлашћење да одобрава залогу на њено имање за рачун трећег лица.

С ових разлога, а на основу чл. 26. закона о пословном реду у Државном Са-

вету, Државни Савет донео је одлуку: да се ожалбено решење поништи.

Један суучај неумесне примене § 326. кривичног закона и чл. 4., 9. и 12. закона о уређењу санитарске струке.

С. Л., овдашњи трговац, доставио је дотичном кварту, да му имање трпи квар и штету од неправилно нивелисаног дворишта и од помијаре његовог суседа Ј. О., па је тражио, да власт нареди, да његов сусед нивелише двориште и осигура помијару.

Како је и увиђајем, чињеним на лицу места, одиста утврђено: да се тужитељево имање квари и штети од неправилно нивелисаног дворишта Ј. О. и његове помијаре, која није по правилу озидана, квартал је на основу чл. 4. тач. 11., чл. 9. тач. 8. и чл. 12. тач. 12. закона о уређењу санитарске струке и § 326. кривичног закона, донео решење, којим је туженом Ј. О. наредио: да нивелише и планира своје двориште, које се граничи са имањем тужитељевим тако, да метеорска вода има довољно пада, те да се може каналом изливати на улицу. Сем тога, да преправи помијару и да је озида по прописима грађевинског закона, како зидови не би пропуштали влагу.

Решење ово по жељи туженог одобрила је и Управа града Београда а и Министар унутрашњих дела решењем од 13. децембра 1906 год. П№ 32202.

По изјављеној жалби, Државни Савет узео је у оцену овај предмет, па је нашао, да решење Министрова не одговара закону, са ових разлога:

»Ничим није утврђено, па ни комисијским прегледом од стране инжењера и једног полицијског чиновника, да је с погледом на време, када је тужитељ С. Л. подигао своју зграду, а услед измењеног терена на имању туженога Ј. О. наступила влага на згради С. Л., те да би ван спора била дужност Ј. О. да отклони узроке влази на имању његовог суседа, и имање му заштити од даље штете и упропашћавања.

Кад то не стоји, онда је, у смислу § 31. и 804. грађанског закона, *»сиорно«* питање, чија је кривица за ову влагу: да ли обојице суседа или једног од њих с погледом на природан терен и једног и другог имања, као и остале околности, које је при подизању овлажене грађевине требало имати у виду, како због евентуалне влаге од метеорске воде, тако и од подземне влаге суседног имања.

За расправу овог спорног питања, није била надлежна полицијска власт, већ, судска, у смислу § 826. грађанског закона, којој је тужитеља требало упутити на парницу.

Позивању полицијске власти на § 326. кривичног закона и прописе чл. 4., 9. и 12. закона о уређењу санитарске струке и чувању народног здравља нема места; јер се ови прописи законски односе на оне случајеве, где је у питању општи интерес, било у погледу сигурности и лица

имања, било у погледу заштите здравља грађана, — а тај случај није овде.“

Ово саветско посматрање усвојио је и Министар унутрашњих дела.

Чиновник, коме је решењем надлежног министра оглашено место за упражњено на основу § 16. закона о чиновницима грађанског реда, има право на плату за све време, од дана кога му је место оглашено за упражњено, ако Државни Савет поништи решење министрово.

Решењем од 13. јануара 1900. године П. № 21988., на основу § 16. закона о чиновницима грађанског реда, Министар просвете и црквених послова одлучио је: да се г. А. В., професору Богословије, огласи место за упражњено.

По изјављеној жалби, Државни Савет, одлуком својом од 19. септембра 1900. године Бр. 4601., поништио је ово решење Министра просвете и црквених послова, налазећи, да је противно § 16. закона о чиновницима грађанског реда, те је Министар 1. новембра исте године донео решење и вратио жалитељу сва ранијим решењем одузета му чиновничка права.

Но кад се жалитељ обратио с молбом, да му се изда припадајућа му плата од 13. јануара 1899. године, кога му је дана неумесно оглашено место за упражњено, па до 1. новембра исте године, кога је дана понова враћен у сва чиновничка права, Министар га је од овог тражења одбио, налазећи, да му за то време, по чл. 2. закона о чиновницима грађанског реда, не припада плата, пошто није вршио никакву дужност.

И противу овога решења жалитељ се обратио жалбом на Државни Савет, који је одлуком од 13. априла 1904. године Бр. 2997. поништио решење Министрово, са ових разлога:

»По § 2. закона о чиновницима грађанског реда, чиновнику од дана наименовања почињу права чиновничка итд.; а по § 29. истог закона, плату скопчану са државном службом не може чиновник изгубити друкчије, но за своје кривице пресудом судском, или на начин, који је у закону прописан. Дакле, за губитак плате законодавац претпоставља извесне противзаконе поступке чиновника, који морају бити утврђени, или пресудом судском, или имати извора у изричним наређењима закона. Код жалитеља није био ни један од случајева, које наведени пропис законски (§ 29.) предвиђа. То, што је жалитељ, по решењу Министра просвете од 13. јануара 1899. године, био удаљен од дужности професора Богословије све до 1. новембра 1900. године, не може, према напред наведеном, утицати на права његова, скопчана са професорским положајем његовим, кад је решењем Државног Савета од 19. септембра 1900 г. № 4601. констатовано, да је поменуто решење Министрово противзаконско; и кад је у смислу овог саветског решења Министар донео друго своје решење од 1. новембра 1900. године, којим је жалитељ враћен у сва раније одузета му права, па по том као

професор Богословије указом од 25. новембра исте године стављен у пензију. Према томе, жалитељу у смислу § 25. и 31. закона о чиновницима грађанског реда за све време, које је провео ван службе, по неумесном решењу Министровом, припада професорска плата, коју је у том времену имао.“

Рок из члана 13. закона о државној трошарини не вреди за жалбе изјављене противу решења суда општине београдске о наплати варошке трошарине.

С. Н., овдашњи месар, жалио се Министру финансија противу решења суда општине београдске од 20. децембра 1902. године Бр. 11796., којим је одбијен од тражења, да се ослободи плаћања таксе за ћерам у 0-20 динара, из тач. 63. и 64. тарифе о трошарини за град Београд.

Министар финансија, узимајући да и за ове жалбе вреди рок из члана 14. закона о државној трошарини, одбацио је жалбу као неблаговремену, пошто је решење општинског суда, противу кога је жалба изјављена, жалитељ примио 13. јануара 1903. године, а жалба примљена тек 12. фебруара исте године.

По изјављеној жалби, Државни Савет поништио је ово решење Министра финансија одлуком од 10. августа 1904. године № 5967.

Државни Савет нашао је, да решење Министрово не одговара закону са ових разлога:

Допуном закона о варошкој трошарини у Београду од 20. априла 1885. год. прописано је, да се прописи за жалбе по аналогiji царинских државних уређења имају одредити Краљевим указом. Како такав указ не постоји, то нема ни прописа о жалби, и онда Министар финансија није могао жалиошеву жалбу, на решење суда општине града Београда, као неблаговремено поднесену одбацивати, а још мање се за ово позивати на закон о државној трошарини. М. В.

ПОУЧНО - ЗАБАВНИ ДЕО

ТУМАЧ

из доживљаја Шерлока Холмса

А. Јонан Дојл

За време мога дугог интимног познанства са г. Шерлоком Холмсом нисам никад чуо да је кад год своју родбину помињао, а ретко кад и свој ранији живот. Ово упорно ћутање са његове стране, повећало је натприродан утисак, који је на мене причинио, док га најзад нисам почео сматрати као усамљени феномен, коме је оскудевала симпатија према човечанству у толикој мери, у колико је био надмашим у интелигенцији. Његова одвратност према женском полу, као и мржња да ствара нова пријатељства, били су типови његовог чврстог карактера, али не у толикој мери, као што је била његова потпуна уздржљивост, да ма шта о

својој родбини проговори. Дошао сам до уверења, да је он сироче без живих сродника, али једнога дана, на моје велико изненађење, отпочео ми је говорити о своме брату.

То беше после чаја једне лепе летње вечери. У дугом разговору о разним стварима дошли смо најзад и до питања о атавизму и наследним особинама.

Главна тема разговора било је разлагање о томе, у колико се какав необичан дар извесне индивидуе има приписати наследној диспозицији, а у колико сопственој заслуги.

»Из тога што си ми испричао,« рекох му, »изгледа, да се та твоја ненадмашна моћ посматрања и резоновања има приписати твом огромном искуству.«

»Донекле,« одговори он замишљено.

»Моји преци беху сеоски племићи, и живели су скоро сви једним истим животом, као што је и приличило њиховом положају. Па ипак је могуће, да сам те своје способности наследио од своје старе мајке, која је била сестра чувеног француског вештака Вернеова. Моћ наслеђа вештине може да узме невероватне облике.«

»Али од куда знаш, да се то може наследити?«

»Зато што мој брат Мејкроф има те особине у далеко јачој размери од мене.«

Ово је доиста било нешто ново за мене. Ако се у истини налази у Енглеској још један човек са таквим необичним особинама, онда како је могуће, да ни полиција, ни публика, нису никад ништа чули о њему? Пребацам му, да је могуће, да он истиче тако свога брата само из своје скромности. Холмс се насмеја овој мојој претпоставци.

»Драги мој Ватсоне,« рече он »ја се не слажем са онима који изравњују скромност са врлином. Логичар треба да види све у правој боји, а подцењивати самога себе то је толико исто, као и удаљавати се од истине, да човек увелича своју моћ. Према томе, кад кажем, да мој брат Мејкроф има већу моћ посматрања од мене, треба да сматраш да говорим само праву истину.«

»Да ли је он млађи?«

»Седам година старији.«

»Одкуда долази да је непознат?«

»О, он је веома добро познат у своме кругу.«

»Па где то?«

»Дакле, на пример у Диогоновом Клубу.« Нисам никад чуо о тој установи. То се ваљда, могло познати и на мени, јер је Шерлок Холмс одмах извукао из џепа свој часовник.

»Диогонов клуб је најчудноватији клуб у Лондону, а Мејкроф један од најчудноватијих људи. Он се сваког дана тамо налази од четврт до пет па до двадесет минута до осам. Сада је шест, и ако желиш да се мало прошеташ ове лепе вечери, бићу веома срећан да те упознам са две реткости.«

Пет минута доцније већ смо ишли улицом у правцу ка Регент-Циркусу.

»Ти се чудниш,« рече мој друг, »зашто Мејкроф не употребљава своју моћ у детективској служби. Он је за то неспособан.«

»Али чини ми се да си рекао —«

»Казао сам да је јачи од мене у посматрању и резонувању. Кад би детективска вештина отпочела и свршавала се резонувањем седећи у фотељи, мој брат би био најславнији криминалистички агент на свету. Али он нема амбицијона и енергије. Он неће са свога уобичајеног пута да врдне, да би се уверио о тачности својих закључака, и радије пристаје да се мисли да је погрешно, него да се потруди и докаже своју исправност и тачност. Небројено пута сам му стављао на решење по какву проблему и добивао сам потпуно тачна објашњења. Па ипак он није у стању да сам разради практичне тачке, што је неопходно потребно учинити, пре него се дело изнесе пред суд или пороту.«

»Онда то није његово занимање?»

»Ни најмање. Што је мени средство да зарадим хлеба, то он сматра за манију. По занимању је благајник у једном државном надлештву, а станује у улици Пал Меду. Једино место, где се може наћи ван канцеларије, то је Диогенов Клуб, који се налази преко пута његовог стана, и у коме се скупљају сви особље и човекомрси. Хајд'мо к њему!»

У разговору и шетњи кроз Сен-Џемску улицу стигосмо у Пал-Меду. Шерлок застале пред једним вратима недалеко од Карлтона, и пошто ми даде знак да ћутим, уђемо унутра. Кроз стаклена врата видео се велики и раскошан салон, у коме се налазио приличан број људи. Сваки је седео засебно, читајући новине и не осврћући се на околне. Холмс ме уведе у једну омању собу, која је имала изглед на Пал Меду, и рече ми да очекнем. После неколико тренутака вратио се са једним човеком, за кога сам био уверен да је његов брат.

Мејкроф Холмс је много крупнији и пунији од Шерлока. На његовом пуном лицу видела се очигледно она иста општрина израза, која је била толико маркантна код његовог брата, док су његове сјајне очи на први поглед одавале пронацавајући израз, који се код Шерлока могао видети само кад напрегне сву своју снагу.

»Мило ми је да се упознам с вама, господине,« рече Мејкроф, пружајући ми своју пуну и широку руку. »Шерлок ми је о вама много говорио. Него збиља, Шерлоче, надао сам се, да ћемо се видети прошле недеље ради саветовања о оном догађају у Мануер Хаус.«

»Ја сам га већ разрешио,« одговори мој пријатељ, осмејкујући се.

»Разуме се да је то био Адам?»

»Да, био је Адам.«

»У то сам одмах био убеђен.«

Одмах по овом браћа седоше поред прозора, који гледаху на улицу.

»Веома згодно место за посматрање и проучавање људи,« рече Мејкроф. »Погледајте у ове дивне типове! Погледајте, н.

пр. она два човека који прелазе преко улице.«

»Маргер и онај други?« упита Холмс.

»Тако је,« одговори Мејкроф. »Шта мислиш о оном другом?«

Људи, о којима браћа говораху, стадоше испред прозора. Један од њих имађаше прслук, обележен на неколико места кредом, на основу чега је Мејкроф бесумње закључио, да је тај човек по занимању маргер. Други је пак био веома малог стаса, црномањаст, са обичном капом на глави, и неколико пакета у рукама.

»Изгледа ми као стари војник,« рече Шерлок.

»И то скоро отпуштен,« додаде његов брат.

»Изгледа ми да је са службом био у Индији.«

»Рекао бих из краљеве артилерије,« рече Шерлок.

»И удовац.«

»Али има једно дете.«

»Деце, драги мој, деце.«

»Молим вас, то је мало одвише,« умешах се ја.

»Заиста,« одговори Холмс, »није ни мало тешко погодити, да човек са оваквим држањем, оваквим изразом ауторитета и од сунца препланулим лицем, мора бити војник, нешто више од обичног редова и да се вратио скоро из Индије.«

»Да је скоро напустио службу види се по томе, што још носи гарнизонске чизме,« примети Мејкроф.

»Он нема коњичко корачање, па ипак носи капу више наерену на једну страну, а то се види по кожи која је на истој страни беља. Његово држање се не слаже са држањем пешака те према томе мора да је артиљерист.«

»Његово потпуно црно одело показује опет да је изгубио некога, који му је био веома драг, а то је по свој прилици била жена, пошто све потребе купује сам по дућанима. Купио је разне ствари за децу као што видите. Ту вам је звечка, која показује да је једно од деце још са свим мало. Жена му је можда при порођају умрла. Сам факт да под руком има књигу са сликама доказује да има бар још једно дете, о коме се такође побринуо.«

Тек после овога било ми је јасно тврђење мога пријатеља, да његов брат има много јачу моћ резонувања од њега.

»Знаш ли, Шерлоче,« рече Мејкроф, »да има нешто сасвим по твојем укусу — један веома загонетан проблем по коме се тражи моје мишљење. Нисам још ушао у све детаље, али ако хоћеш испричаћу ти целу ствар.«

»Драги мој Мејкрофе, то би ме јако обрадовало.«

Одмах по овоме Мејкроф исцена један лист из свога бележника, написа нешто на њему, зазвони и предаде га послужитељу.

»Замолио сам господина Меласа да дође овамо. Он станује у истој кући где и ја, само један спрат више мене; нешто

мало сам са њим познат и зато се мени и обратио у једној својој недаћи. Господин Мелас је Грк по рођењу, и колико сам сазнао, један редак лингвиста. Средства за живот прибавља или као тумач при судовима, или као вођа богатих оријенталаца, који долазе у Лондон. Мислим, да ће најбоље бити ако нам он сам исприча случај о коме је реч, а који се њему лично догодио.«

После неколико тренутака у наше друштво дође један омален и пун човек, чије лице зејтињасте боје и угасито црна коса означаваху да је јужњачког порекла, и ако је говорио као сваки прави Енглец. Приликом његовог руковања са Шерлоком Холмсом у очима му се јасно огледала радост што ће своју ствар предати у руке тако познатом специјалисти, као што је био један Шерлок Холмс.

»На часну реч сумњам, да ће ми полиција веровати ово што ћу сада испричати,« поче он тужним гласом. »Власт не може ни замислити да се овако што догодило у Лондону.«

»Слушам вас пажљиво,« рече Шерлок Холмс.

»Вечерас је среда,« настави г. Мелас. »То је било у понедељак на ноћ дакле две дана, када се све то догодило. Ја сам тумач свију језика — или скоро свију — али пошто сам Грк по рођењу, и носим грчко име, природно је, да се највише тим језиком и бавим. Има већ више година како сам главни тумач грчког језика у Лондону, и с тога је моје име веома добро познато по хотелима. Често се дешава да ме и у невреме позивају странци, који допадну у какву непријатност, или путници који доцкан стигну, а потребне су им моје услуге. Према томе ја се ни најмање нисам изненадио, кад је у прошли понедељак ноћу Латинер, лепо одевен господин, ушао у моју собу и позвао ме да седнемо у кола која су чекала пред вратима. Он ми је рекао да му је ради извесног посла дошао некакав пријатељ, Грк, који не зна никакав други језик, сем грчкога, те му је неопходно била потребна моја помоћ као тумача.«

»Ставио ми је још до знања, да је његова кућа прилично далеко у Кенсингтону.«

»Изгледало је по свему да му се веома хита, јер ме је просто угурао у кола кад смо изашли на улицу.«

»Рекох кола, али сам одмах увидео да је то био приватан екипаж, у коме је било много више места, него у обичним фијакерима на четири точка, који служи на срамоту Лондона; а и његова постава, и ако мало извештала, ипак је била веома богата. Господин Латинер заузео место према мени и кренусмо се кроз Чаринг Крос. Изашли смо на оксфордску улицу. На моју примедбу, да је ово заобилазан пут за Кенсингтон, мој сапутник извади из џепа мали олован буздованчић и поче га преда мном лево и десно окретати, као да је овим хтео пробати његову тежину и јачину, а за тим га без речи остави поред себе на седиште. Пошто је то учинио, затвори прозоре са обадве стране и том приликом на моју велику жалост опазих, да су стакла дебелом хартијом обло-

жена, и да се напоље није ништа могло видети.“

„Жао ми је што се са вашим погледима не слажем господине Меласе,“ рече он.

„Ја баш и немам намеру да вам допустим да видите околину кроз коју се возите. Можда би било прилично незгодно за мене, кад би ви могли наћи пут, који би вас још једном довео на место куда сад идете,“

„Као што можете замислити мене је овакав говор потпуно изненадио. Мој сапутник је био веома јак и широких плећа млад човек, те и не узимајући у рачун оружје, нисам имао никакав изглед на успех у борби са њиме.“

„Ваше је понашање веома чудновато, господине Латинере“, промуцах ја. „Ви ваљда појмите да је све ово што чините, противно закону.“

„Изгледа без сумње доста слободно“ рече он, али ми ћемо то накнадити. При свем том, морам вас опоменути, господине Меласе, да ће те се наћи у врло незгодној ситуацији, ако ноћас ма у које доба покушате да дигнете ларму или учините, ма шта, што је противу мојих интереса. Молим вас, да запамтите, да нико не зна где се ви налазите, и да имате у виду да сте у мојој власти.

„И поред све његове мирноће огледала се јасно претња у његовом говору. Ја сам седео, ћутао и чудно се разлогу који га је руководио, да ме на овако чудноват начин одведе. Ма шта се догодило, било је сасвим јасно да нема никакве могућности да му се одупирем, и све што могу учинити, то је да чекам и видим шта ће се даље догодити.“

„Скоро смо два часа путовали, и икако нисам могао сазнати куда идемо. По некад се под точковима осећало камење, што је значило да се преко калдрме возимо, понекад пак кола су глатко ишла и изгледало је да се преко асфалта возимо, и изузимајући ту разноврност није било ничег другог што би ми могло помоћи да сазнам где се налазимо. Застор од хартије на прозорима заклањао је продирање светлости, а на предњим прозорима од кола беше спуштена густа плава завеса. Седам часова је прошло кад смо се из Пал-мела кренули, и мој часовник показиваше да је пет минута до девет кад смо се зауставили. Мој сапутник отвори прозор и ја опазих низак сведен улаз, а над капијом је високо фењер. Кад сам изгуран из кола, капија се отвори и ја се нађох у дворишту; алеје и дрвеће једва се распознаваху при уласку. Да ли је ово било какво приватно добро, или обично сељачко имање, не бих био у стању казати.“

„У унутрашњости је горела лампа уоквирена разнобојним стаклима, али је много била заврнута, да се једва могло распознати, да је салон прилично велики и зидови искићени сликама. При нејасној светлости могао сам распознати да је личност, која је капију отворила, омалена и гадног лика, средовечна и погурених рамена.“

„Је ли ово господин Мелас, Харолде?“ рече он.

„Да.“

„Добро је извршено, добро је извршено! Ја мислим да се нећете срдити, господине Меласе, али ми нисмо могли без вас ништа учинити. Ако се часно будете према нама понашали, онда се нећете кајати, али ако покушате да нам подвалите, онда нек вам Бог буде у помоћи.“

„Он је говорио набуцити и нервозно, пропраћајући свој говор испрекиданим заједљивим смехом, који ми је уливао све већи и већи страх.“

„Шта желите са мном?“ запитам ја.

„Само да поставите неколико питања једном господину из Грчке, који нас је посетио, и да нам саопштите његов одговор. Али само пазите да не говорите више на што вам се нареди, јер ћете у противном врло рђаво проћи.“

свршише се С енглескога
Мих. А. Рашковић

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Сен Лазар. — Женски затвор у Паризу *Сен Лазар* постоји као затвор од 1792. године. Удешен је за 1.200 осуђеника, а по потреби може примити у себе до 1.600. Најмањи број становника те куће чине притворенице, које су под истрагом; оне су истина на бољој храни и у бољем оделу, као и осуђенице. Осуђенице се деле на две трупе; на оне које су у затвору због преступа противу личне и имаовне безбедности, и на проститутке, које у Сен Лазар шаље полиција „административним путем“, без великих судских претреса. Ова последња група куд и камо је многобројнија, и разликује међу собом два дела: рано покварене девојке испод шеснаест година, и ветеране у својем „занату“, сталне госте, у Сен Лазару, кога називају својим „скровиштем“. Све су четири групе строго одвојене једна од друге. Свака има засебне „станове“ са својим собама за болеснике, засебне сале за рад и засебне надзорнике. Само је туга општа.

Сви осуђеници морају да раде. У високим светлим, циглом патосаним салама, на слатким столицама са правим наслоњима, погурене осуђенице пију од раног јутра под надзором једне милосрдне сестре из реда Марије — Јозефа, која на своје високом пулту држи отворену књигу и вредноме скупу чита моралне приче. Кад је неки пут добро расположена, она им чита и по какву веселу анегдоту или какву авантуру са грубим заплетима, који се допадају рудиментарним душама њених слушалаца.

Све раде већ и за то радо, што једна четвртина од продајне цене израђенога предмета припада њима, и допуштено им је, да овда онда могу купити мало вина, чоколаде или кафе за млеко. Та су им предовољства и сувише добро дошла, јер им је храна више него мршава. После пет часова рада осуђенице иду једна за другом редом на „јасла“, где добивају по пола лонца водљикаве чорбе и 700 грама црнога хлеба. Са тим и једним јединим ручком, морају, да проведу цео боговетни дан; а ручак им се састоји из једне чи-

није поврћа и двапут недељно из парчета печенога меса. Тај ручак све морају ћутећи јести. Ни при раду, ни при шетњи под дрвећем, не смеју да разговарају једна с другом. Кад је писац ових редова, у пратњи једнога чиновника ушао код њих за време ручка, видео је неколико жена, како седе на клупама окренуте леђима столу. Он је мислио, да су те жене кажњене постом због буди каквих грешака, али се преварио. То су биле прождрљивице, које су испразниле свој тањир пре но све друге, и морале су се тако окренути, да не би из зависти проговориле коју реч.

Па ипак за то није мир у томе кругу. У дну седи једна калуђерица за хармонијумом и свира, а прати је женски хор, састављен опет из осуђеница. Оваке вештакиње имају да захвале своје гласу што се мало боље поступа с њима и обележене су црвеном траком у коси. Са тим скромним накитом оне су много више горде по какве принцезе са дијадемама; то им је као нека одлика, а нарочито им ласка, када недељом певају у цркви на хору уз оргуљу. Док је посећивање цркве било обавезно, многе су се опирале тој заповести, тако да су често на то силом примораване. Пре неколико година постало је посећивање цркве необавезно. Од тада неће ни једна изостати да на глас звона не жури у цркву, где је из свештеникове придике свака научила, да нема боље васпитачице од слободе.

Недељом имају сем цркве и других олакшица: кућевни закон не примењује се са свим строго као иначе, рад траје само неколико сати, шетња по дворишту на лепом времену продужује се. У оба случаја надзорнице затворе једно око или једно уво, када осуђенице шапућу међу собом. Готово се увек кришом добаве и по које новине, ради забаве. Жудно се пружају све руке за хартијом, која им доноси вести с поља, и која их варљиво заноси мишљу, да још нису сасвим одвојене од целог света. За политику су, одавно, хладне; преко вести о уметности поглед им без пажње прелета. Али за то их веома раздражују вести о несрећним случајевима, злочинима, полицијским иступцима, а нарочито још вести и извештаји са судских претреса. Те рубрике читају онајпре, и ретко без огорчења. Те изгнанице не знају ни за какве обзире. Сопствена несрећа отровала им је душу љутњом, и пошто кривицу других мере према својој „невиности“, у случајевима неверства у љубавника, кад ривал убоде другог ножем, или у тима сличним случајевима.

Ипак им се најжешће узбуди крв, кад поротници ослободе као невину матер за убиство детета. У „скровишту срама“ никога не извињује злочин те врсте, толико је јак тај материјал инстинкт. Све жене, како најпоквареније, тако и најчеститије, везује та приврженост своје породице. И сама проститутка поноси се дететом, јер осећа, да је оно уздиже и даје места у друштву, да јој оно ствара човечанске дужности. Тај је осећај таман и једва да јој долази до чисте савести, али он има корена у замагљеној савести,

послетику замолио је г. Х., да га повратно помогне ради повратка у Б..., јер је остао без пара бавећи се подуже у Београду.

Г. Х., очаран оваквим китњастим Алексиним говором, а надајући се од њега, као Србина и интелигентног човека, важним услугама, дао му је по одобрењу свога шефа повећу суму новаца и ставио му у изглед добро плаћено место. Већ после неколико дана г. Х. је сазнао ко је Алекса, али се власти, разуме се, није обраћао.

Но ово су све само његове „узгреднице.“ Оно чиме се он највише одликује то је експлоатисање хуманих и популарних ствари, а и нежних осећаја.

Није било ни једне хумане ствари или предузећа, нарочито ако је то у вези са прикупљањем добровољних прилога, а да се Алекса није њима користио. Полиција и цепови неких добротворних београдских трговаца из главне чаршије и са Саве најбоље знају, колико је он подигао споменика заслужним људима, сахрањив осиротелих и у болници умрлих сиротана и војвода, оденуо сиромашних ученика, осигурао мртвих људи и т. д., — разуме се све на хартији.

Чим је основан „Руски Клуб“ он са нарочитим актом, на коме је био утиснут штампил „Руског Клуба“ и фалсификован потпис председника, иде на Краљеву благајну и прима за клуб Краљев прилог у 300 дина.

Одмах по извршеном догађају од 29. маја 1903. са писмом, на коме је потписао главније извршиоце тога догађаја, иде по вароши и прикупља прилоге за споменик изгинулим официрима на дан 29. маја. Наравно да је свако без изговора прилагао колико из осећаја, толико и из бојазни да му се не пребаци, да је противник новог стања у земљи. Сазнав за ово полиција одмах предузме за њим потеру пошто је унапред знала да то само он може радити, после кратког времена ухвати га у хотел „Русија“, где је био одсео и пријавио се под лажним именом једнога учитеља из унутрашњости. И ако је био покупио доста новца, ипак је код њега нађено, као и увек, врло мало пара, јер је, надајући се полицији, склонно их негде на сигурно место. Када је полиција за ове преваре хтела противу њега повести кривичну истрагу, нико није хтео подићи тужбу, већ су, шта више, молили да се ствар затаска. „Куд ћемо да се парничимо са рђом, кад се и иначе ничему не можемо надати“ — обично су сви говорили, те полицији није ништа друго остало, већ да га само истушно казни за скитњу, за које време он таман смисли нове преваре.

Једаред је хтео да превари и једног полицајца.

Те је био прошлог лета. У затвору Управе Београда издржавао је Алекса казну, на коју је био осуђен због скитње. Када је писар кривичног одељења обилазно једнога дана затворенике, приђе му Алекса са речма:

— Молим Вас, г. Л., имао бих нешто с Вама да говорим.

— Добро, Алекса кажи ми шта имаш — одговори му писар.

— Не могу овде, хтео бих на само.

— Добро, хајде у моју канцеларију — рече му писар и одведе га горе у канцеларију.

— Е сад да чујем, Алекса, шта ти то тако важно имаш да ми кажеш — каза му писар кад су ушли у канцеларију.

— Ево шта је. Ви сте, г. Л. као што је био и г. А. и остали полицајци. Само знате да кажњавате, а не умете да се користите људима...

— Како то?

— Ето како. И ако сам варалица, мислим да ме цените као способна човека?

— И сувише си способан, Алекса, то ти свако признаје.

— Па зашто ме онда не употребите за каква детективски посао?

— А ко би се још с тобом смео учлупити у какав посао, кад си ти целог свог века само варао и на сваком кораку давао доказе о својој непоправимости?

— Ето, онег Ви по старом. Ја сам познат као варалица и на мене не би нико посумњао да сам полицијски човек, а умет се свуда гурнути и свашта докучити. У осталом, ја знам да ми ви нећете веровати, па с тога и не тражим ништа друго, до да ме не протерујете у тачки округ, већ да ми дате пасош да пређем у Аустро-Угарску, а ја ћу вам већ дати доказа да умет да будем захваћан. Учинићу вам такве услуге, каквима се ви и не надате.

— Ха, треба ти пасош да би лакше могао да вршиш своје операције, па после да се представљаш као исправан човек са уредним пасошем; нећеш Алекса, не иде чизма на ту ногу.

— Није, Бога ми. Ето ја познајем В. из Пеште, Н. из Вршца, К. из Панчева — и још наређа неколико имена, која су заиста позната са прављења и протурања лажног новца у Аустро-Угарској. Они су ми раније нудили да протурам у Србији њихов лажан новац, јер су ме познавали као способног и готовог на све, но ја нисам хтео у то да се петљам. Ако само хћете, ја ћу врло лако ступити у везу с њима и за кратко време, уверавам вас, предати вам их у руке заједно са њиховим фалсификатима. Треба само да ми верујете, да ме колико толико у почетку помогнете.

— Лепо си смислио како ћеш да се ослободиш притвора и дођеш до пасоша, али ти то неће упалити. Што не идеш без пасоша. Ето метнућемо те на воз на иди где знаш, само се не враћај у Београд.

— Без пасоша не могу ни, јер би ме тамо одмах ухапсили и протерали, а кад ми не дате пасош, онда добро, на вашу штету; ја сам само хтео да вам се понудим и учиним услугу, какву ни један од ових ваших назова детектива не може ни да замисли, а после мислио сам да се и ја једаред оканем варања и латим часна посла, али ми ви полицајци, који сте ме гађајући и нагерали да будем ово што сам, не дате да изађем на прави пут.

— Добро, Алекса, или, ми ћемо размислити како ћемо и шта ћемо с тобом — рече му писар и посла га у затвор.

* * *

Писар је после овога дуго мислио о Алекси и његову предлогу и најзад дошао до закључка: Може бити да ће у Алексиним прекору како му полиција гађањем не да да се поправи, бити нешто и истине, а сетно је се генијалног француског тајног полицајца *Видока*, који је био дуже време краљ француских лопова, па после постао и остао најбољи тајни полицајац. У осталом рачунао је, да ће у сваком случају бити добити за полицију, ако он само не буде у Србији, те се напоследку одлучио да му изда, не пасош који служи као путна исправа и доказ о поданству и исправности, већ „објаву“ за

прелазак у Земун, која важи само један дан и за одређено место, као прелазна исправа. Да не би би то урадио на своју руку, без знања претпостављених, писар разложи ствар управнику, који усвоји предлог и нареди, да се Алекси при одласку да и неколико динара, како би имао од чега да живи за прво време.

Кад је Алекси истекла казна, писар га позове у своју канцеларију.

— Ево ти, Алекса, „објава“ за Земун, а ево ти и ово неколико динара што ти је дао г. управник, па иди сад одмах, али немој да се враћаш овамо као досадашњи Алекса Костић, јер знаш шта те чека. То ти чинимо што хћемо да видимо да ли што од тебе може бити, а ако учиниш какву услугу бићеш за то награђен.

— Хвала вам, г. Л., ви сте мој спасилац — узвикну тронуту Алекса — и приђе да писару пољуби руку.

— Море, остави, немој да се ту пренемажеш, него иди узми своје ствари, па право на лађу. Један наш орган пратиће те и ако одмах не одеш, вратиће те у затвор.

— Молим вас, немајте бриге, одох овога часа. Нећу више да вам захваљујем, али ћете видети у најкраћем времену како ћу вам ја ово „реванширати.“ С Богом.

После једног часа, комесар савске полиције поднео је извештај, да је Алекса прешао у Земун.

* * *

Није прошло 3—4 дана после овога, а један Управни агенат јави се истом писару.

— Ево Алексе Костића код „Национала.“ Виде ме с прозора из собе кад сам онуда пролазио, па ми рече да вас питам где може да се с вама састане ради неке важне ствари.

— Алекса ту, како то? кад пре? — зачуди се писар — иди му кажи да он зна где сам ја, па нека дође.

Агенат оде, па се после неколико минута врати сав задуван.

— Казао ми сада Алекса, опет с прозора, да што пре идете к њему, али одмах.

Писара ово још више зачуди. Мора да има нешто, вероватно да је и довео какво лице с лажним парама — резоноваше писар, спремајући се да пође.

— Хоћу ли и ја тамо — запита агенат.

— Пођи, можеш што загребати.

Кад се приближише „Националу“, Алекса се указа на једном прозору на горњем спрату и триумфално се осмејкиваше. Ово још више побуди веровање код писара да нешто има, па нареди агенту да остане доле пред кафаном, а он пође на горњи спрат.

— Како би било да пођем и ја горе, знате Алекса је велики угурсуз — примети агенат.

— Да је велики угурсуз и неваљалац то ми је познато, али исто тако и то, да он никад неће физички да нападне; у осталом писар ни ја без оружја, остани доле.

— Разумем.

Алекса дочека писара у ходнику и уведе га у ону најлепшу собу хотела „Национал“, што гледа на лице улице.

— Изволте, г. Л., седите — рече Алекса, показујући руком на канапе, па и сам седе.

— Шта има ново, Алекса, што си ме звао — ослови га писар, осврћући се да нема још ко у соби.

— Имаћете богат лов, довео сам вам В. са лажним српским банкнотама.

— Како, где — узвикну писар радосно — где ти је тај В?

— Он је отишао у варош да потражи човека, који ће му банкноте оштампати овде, јер није смео оштампане да пренесе из бојазни да га на ђумруку не ухвате, већ је пренео само спремљене бланкете за банкноте, на којима је утиснут само «васердрук».

Писар се после ове Алексине изјаве мало расхлади, па му љутило рече:

— Све ти то, Алекса, лажеш, какви В., какве лажне банкноте, то су само твоје измишљотине. Како то да он преноси сасвим спремљене бланкете за банкноте, на којима је чак и «васердрук» утиснут, а не сме да пренесе готове, већ се излаже опасности да по Београду тек тражи лице, које ће му их довршити. И како то да ти њега пустиш да иде сам по вароши и место да ти идеш са њим или за њим да видиш коме ће бланкете дати у израду, нарочито кад већ хоћеш да учиниш полицији услугу, комотно седиш овде? Врло си рђаво скројио план да ме обманеш.

— Е, бадава, сви сте ви полицајци на један какуп — неверне томе. Но надао сам се ја томе од вас, па сам спремио доказе.

Говорећи ово Алекса извади из џепа буџелар, пун којекаквих забележака, па из њега узе једно парче хартије, опсечено околом у круг, на коме се виђаше јасан «васердрук» као и на банкнотама, а и хартија беше врло слична оној од правих банкнота, па износи га писару пред очи победоносно узвикну:

— Шта велите на ово? Верујете ли сада?

Писар узе то парче хартије, загледа га и, одједном, пуче му испред очију, све му би јасно.

При кривичном одељењу Управе налазила се једна справа — машина — са прибором за прављење лажних банкнота, а поред овога и један пун пак за банкноте спремљених и са «васердруком» снабдених хартија, које су ранијих година нађене код једне ухваћене дружине за прављење лажних банкнота, па да се ово не би повлачило по наредби његовој смештена је машина са прибором и неколико ових бланкета у Криминални Музеј Управе, а цео онај пак бланкета спаљен је у хапанском дворшћу. То је било таман онда, када је Алекса издржавао последњи затвор, па је сигурно ветар однео неку од тих нагорених хартијаца у неки крај, где ју је он после нашао, огорене крајеве одсекао и одмах склопио план да превари полицију. Сигурно је имао и ту амбицију, да насади и ког полицајца, а рачунао је да ће му скројени план упалити, те да ће му бити допуштено да остане у Београду ради хватања В., а он би се већ за то време, под заштитом полиције, умео добро снабдети.

На позив писарев да с њим одмах пође у Управу, Алекса сав покрвене и скочивши на ноге узвикну:

— Молим Вас, г. Л. ако Вам у року од три дана не ухватим В.-а са лажним новцима, слободно ме убите. Части ми....

— Ни речи више, већ полази са мном, да не зовем жандарма да те силом тера.

— Молим, није потребно, ићићу сам, али Вам опет кажем да сте на погрешном путу.

У полицији је добио неколико дана затвора а по том је протеран у тимочки округ.

* * *

Није прошло ни десет дана по овоме, а Управа Београда доби од начелника ср. белничког

из Јагодине телеграм, у коме јавља да је тамо ухваћен Алекса Костић и пита да ли је Управа под Бр. 2375. издала коме «објаву» на име «Лазе Јовановића, пешад. наредника», која је код Алексе нађена?

Пошто Управа ову објаву није била издала, нити је у жандармерији било наредника под означеним именом, то су одмах затражена од ереског начелника сва акта по овој ствари, из којих се видело: да је код Алексе било нађено сем поменутих «објава» и један пасош, који је гласио на име извесног лекара из Прокупља, једна медицинска књига на немачком језику за преписивање лекова и једна свеска лекарских рецепата. На «објави» је лепо стајао штампбиљ Управе гр. Београда са № и датумом, при дну потпис члана Управе и Управни печат, а сам текст «објаве» је гласио: «Г. Лазе Јовановић, жанд. наредник, иде у потеру за разбојником Илијом Гавриловићем. Препоручује се свима полицијским и оастињским властима да г. Лазе буду на руци». Ове «објаве» издају се жандармима кад спроводе кривце у друго место. Алекса је за време издржавања последњег затвора дошао до једног оваквог бланкета «објаве», коју је послао у слободи попунио као што је горе наведено и ишао по унутрашњости, па где му је било zgodније појављивао се као лекар и преписивао рецепте, а на другим местима опет, као жанд. наредник у цивилу, и као такав узимао новац или на име своје плате, или на рачун Управе гр. Београда.

Пошто је у овом његовом поступку са објавом стојало дело фалсификата, а из ереског затвора је већ био пуштен, Управа расписе свима полиц. властима тражење за њим, како би га за ово дело ставила под крив. истрагу и у притвор, али нигде није ухваћен, јер се он нигде не појављује као Алекса Костић.

Ну за време југословенске уметничке изложбе, Управа сазна, да неко лице иде по вароши и прикупља прилоге за откуп слика. Било је јасно, да то може да ради само Алекса, те се квартовима и комесарима изда налог, да Алексе најживље потраже, а преко позорника скрену пажњу грађанству да не даје паре, већ да лице, које би у тој циљу дошло, преда најближем полиц. органу. Када је Алекса по том дошао у једну књијару и књијару предао неки апел са списком дотадањих приложника, тражећи и његов прилог, овај је већ знао ко

је он, те изађе на врата и погледа да ли ће где бити у близини позорник. Алекса одмах одмери ситуацију, па кидну поред књијара и без «с Богом остај», па се очас изгуби у оној галами у Кнез Михајловој улици. Књијар достави полицији овај случај и преда јој хартије, које је Алекса код њега оставио, а које су се састојале из списка приложника и једног писмена овакве садржине:

«Поштовани Господине.

Господа уметници — учесници југословенске изложбе слика у Београду свију словенских народности, одбили су предлог Барона Буријана да учествују са својим сликама на Босанској земаљској изложби.

Долепотписати у конференцији са неколико виђенијих трговаца, да би се признало патриотско дело југословенских уметника решили су, да српски трговци откупе неколико виђених радова за трговачку омладину тако, да ће на свакој од тих слика златним словима бити написано име ради трајног сећања племенитих дародаваца.

Надамо се да ће те и Ви са Вашим што-вашим прилогом изволети се одазвати овом апелу, зашто нека је унапред топла благодарност».

1. октобра 1904. год.

Београд.

С одличним поштовањем
Димитрије Турковић
Коста Бурић.

Поред ова два потписа на овом апелу био је утиснут и штампбиљ: «Коста Бурић, шпедитер-комисионар».

Из списка приложника видело се, да су неколико виђенијих београдских трговаца из глав. чаршије и са Саве приложили који 40, који 50, који 60 дин. Алексиним пак руком потписана су три понајбогатија човека у Београду

као да су дали по 120 и 100 дин. Њихови су потписи доста добро имитирани, а према њиховим «прилозима» после су се остали равњали.

Ни најживља предузета потера није могла да га ухвати. На мах је ишчекао као да је одлетео. Ни у унутрашњости га нису могли пронаћи.

Тако је прошло опет неколико месеци, кад крајем прошле године пуче у Главној Полицији глас: Алекса Костић опет у Београду. Смислио је био да изврши неку превару према оvd. осигуравајућем друштву «Росија» или његовим

чиновницима. Ради овога ушао је једног дана у канцеларију друштвену и представи се као агенат из Берлина и финим, горњоњемачким дијалектом запитао чиновнике за г. Вукадиновића, директора:

— Bitte schön ist hier Herr Direktor Wukadinovitsch?

— О, добар дан Алекса — одговори му један чиновник, који га је познавао — ту је г. директор, шта радиш?

Кад Алекса ово чу, он као опарен побеже из канцеларије.

Опет потера за њим; опет прође један дан без икаквог успеха. Али сутра дан јавише са Теразија: ухваћен Алекса. Ухватио га је један жандарм на сред Теразија.

У Управи је одмах узет на одговор за фалсификат и преваре, а по том је зајета стављен под кривичну истрагу у притвор.

На решење о притвору изјавио је тако значајку жалбу, да се ни бољи адвокати не би њоме постидели.

За време овога притвора извршио је у самом затвору над једним такође затвореним дечком такво одвратно дело (из т. 1. §. 191. каз. зак.), које га карактерише као крајње поквареног човека.

Кад је и за ово дело, које се казни робијом до 15 год., стављен под крив. истрагу, онда је изјавио код неких притвореника да му сад не остаје ништа друго него да пошто-пото побегне. И, зајста, када је 8. ов. м-ца из јутра апсанција пустио притворенике у двориште он је прескочио зид, висок око 4 метра, и побегао. Разуме се већ, да се цела београдска полиција ставила одмах у покрет, али се првог дана није постигао никакав успех. Тек сутра дан ухватио га је у Ратарској улици један жандарм.

Алекса је прави злочиначки тип. Њему је преступност или урођена или је као дете имао врло рђаво домаће васпитање, али ни у ком случају његовој преступности није узрок ни друштво, ни материјалне неприлике. Отац му је био учитељ и после смрти оставио је њему и још двојици његове браће кућу на Врачару, коју су они одмах усигнали.

По томе, опет, што му је отац био васпитач, што су и оба брата његова злочинци прве врсте, осуђивани више пута, од којих је један и сад на робији, а други пуштен прошле године, што му је глава врло карактеристична: мала са врло високим и шпикастим теменом, што се и из његове фотографије види — даје се готово са позитивношћу закључити, да му је преступност урођена. То утврђује и поменути случај односно оних лажних банкнота: полиција гледа да га обрати у поштен живот, даје му исправу, шта више и новаца, а он смислио план да је превари.

Ма колико да су његове преваре општроумне у свему се по какад испољавају поступци најобичнијег гамена. Кад допадне затвора он у „Главњачи“ редозно претреса џепове онима што у њу долазе.

Вреди поменути још једну интересантну случајност са Алексом Костићем. Прво лице, које је премерено у антропометријском одељењу по новом закону о мерењу, опису и идентификовању криваца био је он. Његов картон гласи: стас 1 м. 76.5, размак руку 1 м. 67, полустас 93.1 см. дужина главе 18.8 см. ширина главе 15.2 см. ширина јагодице 13.8 см. дужина десног уха 6.7 см., дужина левог, средњег прста 11.5

см., леви, мали прет 8.5 см. дужина леве ноге 26.2 см., и дужина левог лакта 46 см.

У току месеца јануара и првој половини фебруара ове године извршено је у Београду осам опасних крађа, и то све на један исти начин: помоћу калауза. Тако је ноћу између 8. и 9. јануара отворена помоћу калауза ситничарска радња Леона Мандила, и из ње украдено 4.50 дин; ноћу између 6. и 7. јануара отворена је продавница готове обуће Стојана Златковића, у Краља Александра улици, и из

станице, и из ње украдено: 1 мушки и 1 женски метални сахат, 1 прстен, 1 минђуше од месинга. 1 кутија сардина и 2.50 дин. у новцу; ноћу између 5. и 6. ов. м-ца отворена је калаузима дуванска радња Ленке Петковићке, у Сарајевској улици, и однето: 4 кут. цигарета по 1.20 дин. и 3.70 дин. у новцу; ноћу између 8. и 9. истог м-ца опет калаузима отворена је ситничарска радња Арона Каадића, у Балканској улици, и из ње украдено: 1 сапун, 1 првена пантљика, 8 месинганих прстенова и 8 белих кошчаних дугмета за кошуље. Интересантно је, да је крадљивац свуда готово узимао

њег украдено 80 дин. у новцу и једне ципеле; ноћу између 14. и 15. јануара украдено је из затворене радње Нестора Чистопулоса 6 «штрингли» фула и 0.25 дин. у новцу; ноћу између

врло мало, ма да му је на расположењу стајало доста ствари. По томе, и што су ове крађе вршене на један исти начин и само у једном крају — Савамали (изузев једне у кварту те-

26. и 27. јануара украдено је из затворене радње Петра Кољивратића око 80 дин. у новцу; ноћу између 2. и 3. тек. м-ца одваљен је катанац на радњи Ђоке Путине и из ње украдено 8 кутија дувана по 0.50 дин. 9 «штринглица» француског конпа, 5 књижица цигар-панира и око 10 дин. у новцу; ноћу између 4. и 5. истог м-ца калаузима је отворена пиљарница Драгутина Цигарчета преко пута железничке

разиском) са сигурношћу се могло закључити, да их је вршило једно лице. Тако је и било.

Трагајући брзо и енергично по свима овим крађама, кварт савамалиски ухватио је 13. ов. м-ца Радомира Стефановића, шлосерског калфу, који је одмах признао, да је све побројане крађе извршио потпуно сам, изузев једне — Петру Кољивратићу. — у друштву са Ву-

WWW.UNILIB.RS
косавом Живковићем, лађаром, који је такође одмах ухваћен и дело признао.

Радомир је стар тек 18 година, родом из Ивањице, а Вукосав из Ваљева и стар 33 год. Обојина се налазе под крив. истрагом и у притвору код Управе гр. Београда. Ако би ко о њима још нешто знао, моли се да то достави Управи гр. Београда или непосредно кварту савамаалском. У овом циљу износе им се и слике.

ПОТЕРЕ

Живко — Ђорђе Костадиновић, земљоделец из Венчана у срезу колубарском, осумњичен је да је ноћу између 28. и 29. пр. м-ца извршио опасну крађу есиана и новца Драгомиру Васићу, дућанији из Венчана. Живко је стар 30 година, црномањаст у лицу, висок, сув, бркова црних и уздигнутих, на себи има гуњ и чакшире од шајка, на глави астраганску шубару, на ногама опанке, а неки пут и чизме од рускога лака. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за њим изврше потеру и пронађеног упуте начелству округа београдског с позивом на Бр. 1261. — АПБр. 67.

Живојину Радојевићу, тежаку из Дракња извршена је ноћу између 11. и 12. прошлог м-ца крађа оваца. Из затворске кошаре украдено је 15 белих и 1 црна овца. Препоручује се свима полицијским и општинским властима да за непознатим злочинцима и покрађом трагају, и да их у случају проналазка упуте начелству округа београдског с позивом на Бр. 955. — АПБр. 68.

Код **Јанка Јовића**, тежака из Лознице, у ср. хомољском нађене су две краве са лакним сточним пасошима. Обе краве маторе су до пет година, без жигова и роваша, длаке су: једна сиво-мрке, по репу беле, а друга жуто-мрке и на челу цветаста. Пасоши су серије СЛ Бр. 2962 и 2963 р. Бр. 16. и 17. од прошле год. општине влаонске у ср. хомољском, док, међутим, утврђено је, да исте није издала поменута општина, те се према томе сумња да су краве украдене. — Нека све полиц. и општ. власти потраже сопственика ове стоке, на у случају проналазка упуте га нач. ср. хомољског с позивом на Бр. 4471.

Два вола, матора по 4 год. длаке рујасто-плаве, на челу цветасте, без роваша, украдена су ноћу између 8. и 9. ов. м-ца Лазару Станировићу, из Рошанаца у ср. млавском. Препоручује се свима полиц. и општин. властима да покрађу и донове потраже и у случају проналазка спроведу их нач. ср. млавског с позивом на Бр. 4557.

Павла Трајковића, из Бериговца у Ст. Србији, казнио је начелник среза алексиначкога са 10 дана затвора, због истинне кривиче, али је Павле отумарао из Алексинца незнају куда. Препоручује се свима полицијским и општин. властима, да Павла потраже и у случају проналазка упуте га стражарно начелнику среза алексиначкога с позивом на Број 1381.

Стојан Стајић, из Велике Дренове, среза расинског, који је у бегству, решењем среске власти стављен је под кривичну истрагу и у

притвор због крађе. Он има 35 година, висок је, смеђ, бркова великих и смеђих, у оделу сукненом. Препоручује се свима полицијским и општинским властима да Стојана, који је веома пребреден зликовац а при том и бегству склон, у својим домањима најживље потраже, и пронађеног спроведу начелнику ср. расинског с позивом на Бр. 2837. АПБр. 38.

Шарл Верголи, благајник трговачке банке у Фијуми, украо је из касе 100.000 круна и побегао. Бегунац је родом из Трста, стар 28

год. стаса средњег, добро развијен, лица округлог и бледог, бркова угасито-плавих, у оделу је елегантном. Полиција сигурности у Фијуми моли све полицијске власти да за Шарлом живо тра-

гају, а оштећена банка обећава награду од 10.000 круна ономе ко га ухвати или власти прокаже. Зна се позитивно, да је дефрандант крајем децембра м-ца прошле године био у Бечу.

Михајло Шљивић, књиговезац из Београда, стар 29 год., стаса средњег, косе плаве,

бркова малих, плавих, браде обријане, нос правилна, уста умерених, са малим ожљиком на левом образу од удара ножем, замуцкује кад говори и тешко изговара поједине речи, — решењем кварта варошког од 7. тек. м-ца Бр. 1563, стављен је под кривичну истрагу и у притвор за три фалсификата. Михајло је у бегству, те се с тога позивају све полицијске и општинске власти, да га живо потраже и нађеног спроведу Управи града Београда с позивом на Бр. 5211.

Живојин Мојсиловић, звани „Жока“, из Причиновића, који је био у Богатићу у притвору за више крађа, побегао је 14. ов. м-ца испред ансанције, кад је пуштен на одмор. Он је стар 21 год. али изгледа да нема ни 19, раста је малог, нема једног горњег зуба, бркова врло малих, црномањаст; од одела имао је на себи кошуљу и гаће, на глави шубару, на ногама опанке. — Позивају се све полиц. и општинске власти, да Живојина живо потраже и нађеног спроведу начелнику ср. мачванског, с позивом на Бр. 2706.

УХВАЋЕН ХАЈДУК

Опет имамо да забележимо један успех у хватању хајдука. Начелство окр. Крајинског ухватило је 11. ов. м-ца **Никола — Кола Васиљевића**, из Танде у окр. крајинском, који је оглашен за хајдука још 1889. године од стране истог начелства.

Позивају се све полицијске власти да што пре јаве начелству окр. крајинског, одговара ли Кола код њих за ма какву кривичу, а у случајевима већ започете истраге, да сва акта истраге пошалу поменутом начелству.

УХВАЋЕН

Љубомир Максимовић, шегрт, чију смо потерницу донели у прошлом броју, ухваћен је, те је престала потреба за његово тражење.

Многи претилатници обраћају се уредништву за разна обавештења у погледу претилатне, примана или враћана листа, мењања адреса и т. д. Пошто уредништво не може у овом смислу дати никаквих упута и обавештења без извештаја надлежних полицијских власти, којима је законом стављено у дужност старање око растурања „Полицијскога Гласника“, то се моле претилатници, да се за ова обавештења њима непосредно обраћају.